

YENİ BİR ERGİNLİK TÜRÜ: “DİJİTAL ERGİNLİK”

A New Type of Maturity: “Digital Maturity”

Dr. Öğr. Üyesi Pınar AKTAŞ AVCİ*

Öz: İnternet kullanımının yaygınlaşması ve çocukların dijital dünyada daha fazla görünür olması söz konusu mecralarda çocukların korunmasını zorunlu hale getirmiştir. Dijital mecrada kullanıcı olan çocukların belli bir yaş ve olgunluğa erişmesi gerekliliği dijital erginlik kavramını ortaya çıkarmıştır. Dijital erginlik, çocukların dijital ortamlarda erişim, paylaşım ve etkileşim haklarının belirli yaş sınırları ve kurallar çerçevesinde tanınması ve korunması anlamına gelmektedir. Bu bağlamda, çalışma web siteleri, video platformları, podcast ve sesli içerikler, mobil uygulamalar, online oyunlar ve e-ticaret siteleri gibi dijital mecraların kullanıcılarının çocuk olduğu durumlarda koruma gerekliliğinden hareketle, bu alanlara yönelik hukuki düzenlemeleri başlangıç noktası olarak ele almıştır. Çevrimiçi onay mekanizmalarının, çocuklara zarar vermeden nasıl işletilebileceğini araştıran çalışma, onay veren kişinin genel kabul gören erginlik yaşının altında olması durumunda bile çocuğun dijital mecralarda var olmasını sağlayacak şekilde koruma sağlayan hukuk sistemlerini incelemiştir. Söz konusu düzenlemelerin hukuk sistemimiz üzerindeki etkileri değerlendirilmiş ve çocuğu korumaya yönelik kurallar çerçevesinde dijital erginlikle ilgili çözümler belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erginlik, Dijital Erginlik, Dijital Mecra, Dijital Haklar, Yaş Doğrulama, Rıza

Abstract: The widespread use of the Internet and the increasing visibility of children in the digital world have made it mandatory to protect children in these channels. The necessity for children who are digital media users to reach a certain age and maturity has led to the concept of digital maturity. Digital maturity refers to recognizing and protecting children's access, sharing, and interaction rights in digital environments within specific age limits and rules. In this context, the study focuses on legal regulations for digital media, including websites, video platforms, podcasts and audio content, mobile applications, online games, and e-commerce sites, focusing on protecting children who use these platforms. The study examines how online consent mechanisms can be implemented without harming children. It explores legal systems that protect and ensure the presence of children on digital media, even if the person giving consent is below the generally accepted age of majority. The effects of these regulations on our legal system have been evaluated and solutions regarding digital maturity have been determined within the framework of the rules to protect the child.

Keywords: Maturity, Digital Maturity, Digital Platform, Digital Rights, Age Verification, Consent

* Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, pinaraktas@atauni.edu.tr

ORCID: 0000-0001-8372-1935

Makale Geliş Tarihi: 14.08.2024, Makale Kabul Tarihi: 02.10.2024

GİRİŞ

Dünya genelinde artan internet erişimi ile birlikte çocuklar da yetişkinler gibi çeşitli dijital mecralara ulaşabilmektedir. Ancak, çocukların yetişkinlere kıyasla daha bilinçsiz ve savunmasız olduğu göz önüne alındığında, çevrimiçi ortamlarda çocukların korunması için yüksek düzeyde özen gösterilmesi gerekmektedir. Bu amaçla, dünya çapında birçok ülke, çocukların çevrimiçi ortamlarda güvenliğini sağlamak adına, koruyucu önlemler içeren düzenlemeler yapmaktadır. Temel bazı kurallara olan ihtiyaç değişmese de gelişen teknoloji ile birlikte bu kuralların bazı hususlarda güncellenmesi gerekmektedir. Güncellenen kuralların çevrimiçi mecralarda uygulanma yöntemleri çeşitlenmektedir. Söz konusu kuralların uygulanacağı çevrimiçi ortamı ve sınırlarını da belirlemek gerekmektedir.

Dijital mecra olarak adlandırılan çevrimiçi kullanım sağlayan uygulamaların kullanıcı sayıları her geçen gün artmaktadır. Dijital mecra kavramı birçok farklı türde dijital iletişim ve medya aracını bünyesinde barındırır. Çoğunlukla sadece sosyal medya platformlarından oluştuğu düşünülen bu mecra; web sitelerini, video platformlarını, podcast ve sesli içerikleri, mobil uygulamaları, online (çevrimiçi) oyunları ve e-ticaret sitelerini de kapsar. Bir üst kavram olarak kabul edilmesi gereken dijital mecra kavramının kapsadığı alt unsurların içeriklerini ve sınırları ayrı ayrı belirlemek gerekir. Dijital mecra kavramının sınırları ve içeriği belirlendikten sonra çocukların dijital mecralardaki varlıklarını düzenleyen kurallar konulmalıdır.

Çocukların dijital mecralara erişiminde yaş doğrulama, kimlik doğrulama, rıza, veri minimizasyonu, güvenlik, aydınlatma yükümlülüğü ve ebeveyn kontrolü gibi kavramlar kanunlarla düzenlenmektedir. Çocukların dijital mecranın sunduğu kullanım koşullarını kabul etmeden önce bilgilendirilmeleri ve aydınlatılmaları gerektiği vurgulanmaktadır. Bilgilendirme ve aydınlatmadan sonra alınan rıza ile çocuk, dijital mecranın kullanıcısı olacaktır. Çocuğa ait bilgiler dijital mecranın hizmet sağlayıcısı tarafından işlenecektir ve kullanılabilir. Bu nedenle dijital mecralarda çocuklardan alınan rızanın içeriğinin aydınlatılmış ve çocuğun anlayabileceği bir içerik ile sunulmuş bir metin ile sağlanmış olması gerekmektedir. Rızayı verecek çocuğun belirli bir yaşta olduğunun tespiti hizmet sağlayıcının yaş doğrulama yöntemini kullanması ile mümkün olacaktır. Ancak hangi yaştaki çocuğun rızasının geçerli olacağı ülkelere göre farklılık gösterebilmektedir.

Dijital erginliğin kazanılması için belirli bir yaşı doldurmak gerekse de bahsi geçen yaş sınırı bazı ülkelerde hukukumuzda ergin olmak için benimsenen yaş sınırından daha aşağıda belirlenmektedir. Bununla birlikte dijital erginlik sadece yaşa bağlı kazanılan bir kavram değildir. Küçükte ayırt etme gücünün varlığını da gerektiren bir kavram olan dijital erginlik, küçüğün çevrimiçi onay gerektiren dijital mecra da verdiği rızayı geçerli hale getirmektedir. Dijital erginlik kavramına ilişkin düzenlemeler çocukların dijital dünyada güvenli bir şekilde var olmalarını ve haklarını kullanabilmelerini sağlamak için gerekli tedbirleri içermektedir. Bu kapsamda hem çocukların hem de ebeveynlerin dijital güvenlik ve haklar konusunda bilinçlendirilmesi, kanuni düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve sürekli güncellenmesi büyük önem taşır.

Çalışmada çocukların çevrimiçi ortamda karşılaşabileceği riskleri en aza indirmek ve güvenli bir dijital deneyim sunmak amacıyla geliştirilen dijital erginlik kavramı incelenmekte ve seçilen ülkelerin mevzuatlarında bu kavramın nasıl ele alındığı analiz edilmektedir. Söz konusu açıklamalar ışığında çalışma ülkemizde dijitalleşme ile ilgili kanunlaştırma süreçlerinde, çocukların korunması için alınan önlemlerin yeterliliğini değerlendirmeyi ve dijital erginlik konusundaki yaklaşımı netleştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu bağlamda çalışma, “*Kavramsal Çerçeve*”, “*Dijital Erginlik Kavramına İlişkin Uluslararası Mevzuat*”, “*Ülkemizde Dijital Erginliğe İlişkin Düzenlemeler*” ve “*Sosyal Medya Mecralarında Dijital Erginliğe İlişkin Düzenlemeler*” olmak üzere dört ana başlıktan oluşmaktadır. “*Kavramsal Çerçeve*” adlı bölümde; konuya ilişkin temel kavramlara değinilmektedir. Çalışmanın “*Dijital Erginlik Kavramına İlişkin Ülke Uygulamaları*” bölümünde; Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Avrupa Birliği’ne üye ülkelerdeki konuya ilişkin düzenlemeler incelenmektedir. “*Ülkemizde Dijital Erginliğe İlişkin Düzenlemeler*” bölümünde, Türk hukuk sisteminde çocuğun çevrimiçi korunmasına yönelik özel kanunlarda yer alan düzenlemeler ve Türk Medeni Kanunu’nun ilgili hükümlerinin konuya etkisi değerlendirilmektedir. Ülkemizde faaliyet gösteren bazı sosyal medya mecralarının konuya ilişkin düzenlemeler ise “*Sosyal Medya Mecralarındaki Dijital Erginliğe İlişkin Düzenlemeler*” adlı son bölümde ele alınmaktadır.

I. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A. KAVRAMSAL OLARAK ERGİNLİK KAVRAMI

Erginlik yaş, evlilik ve mahkeme kararı ile olmak üzere üç şekilde kazanılır.¹ Yaş ile erginlik kazanma, Türk Medeni Kanunu² (TMK) m. 11’de düzenlenmektedir. İlgili düzenleme ile on sekiz yaşın doldurulmasıyla erginliğin başladığı hükme bağlanmıştır ve buna göre on dokuz yaşından gün alan her insan ergindir.³ Erginlik kazanmanın ikinci yolu evliliktir. TMK m. 11/2’ye göre, evlenme kişiyi ergin kılar. Erginlik mahkeme kararı ile de kazanılabilir. TMK m. 12 uyarınca, on beş yaşını dolduran küçük kendi isteği veya velisinin rızasıyla mahkemece ergin kılınabilir.

Hukukumuzda on sekiz yaşını doldurmak, evlenmek yahut mahkeme kararı ile ergin olunur ve çocukluk hâli sona erer. Çocukluğun bitiş anını belirlemek sayılan durumlar ile mümkündür. Çocukluğun başlangıcını belirlemek için ise *kişiliğin başlangıcı* kavramına değinmek gerekir. Kişilik, TMK m. 28’e göre tam ve sağ doğumla başlar. *Tam doğum*, çocuğun ana

¹ Özkan Yakışır, “Hak ve Fiil Ehliyeti”, Medeni Hukuk I Başlangıç Kişiler Hukuku, 3. Baskı, Metin İkizler/ Özlem Tüzüner (Ed.), Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, s. 325; Tekben Tuğçe, Yünlü Semih, “Erginlerin veya Kısıtlıların Evlat Edinilmesi” Prof. Dr. Necla Giritlioğlu’na Armağan, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 579–583.

² RG, 22.11.2011 S. 24607.

³ Mustafa Dural/ Tufan Ögüz, Türk Özel Hukuku Cilt 2 Kişiler Hukuku, 19. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018, s. 53.

rahminden tamamen ayrılmış olmasını, *sağ doğum* ise çocuğun anadan bağımsız olarak bir an bile olsa yaşamış olmasını ifade eder.⁴ TMK m. 28/II'ye göre, çocuk hak ehliyetini, sağ doğmak koşuluyla ana rahmine düştüğü andan başlayarak elde eder. Uluslararası ve ulusal metinler, çocukluğun bitişini on sekiz yaş olarak belirlemektedir. Ancak daha sonra ayrıntılı bir biçimde anlatılacağı üzere, dijital olarak ergin olabilmek için bahsi geçen yaşlardan farklı yaşlar kabul görmektedir.

B. KAVRAMSAL OLARAK DİJİTAL MECRA KAVRAMI/ İÇERİĞİ

Her geçen gün kullanım şekilleri çeşitlenen ve kullanıcı sayısı artan internet teknolojileri, çeşitli aracı alt yapılar ile kullanılmaktadır. Herkes tarafından erişilebilir internet teknolojisi ve dijital araçlar aracılığıyla içerik paylaşılan platformlar, *dijital mecra* kavramını oluşturur. Dijital mecra, birçok farklı türde dijital iletişim ve medya aracını içinde barındırır. Çoğunlukla sadece sosyal medya platformlarından oluştuğu düşünülen bu mecra web sitelerini, video platformlarını, podcast ve sesli içerikleri, mobil uygulamaları, online (çevrimiçi) oyunları ve e-ticaret sitelerini de kapsar⁵. Bir üst kavram olarak kabul edilmesi gereken dijital mecra kavramının kapsadığı alt unsurların içeriklerini ve sınırları ayrı ayrı belirlemek gerekir.

Sosyal Medya Platformları: Facebook, Twitter, LinkedIn gibi platformlar, kullanıcıların içerik oluşturup paylaşabileceği ve etkileşimde bulunabileceği dijital mecralardır.⁶ Bir dijital mecranın sosyal medya platformu olarak nitelendirilmesi için bazı unsurların varlığı gerekmektedir. Söz konusu unsurlar erişilebilirlik, kullanıcı, etkileşim- içerik ve iletişimdir⁷.

Web Siteleri: İnternet üzerinden erişilebilen, çeşitli bilgi ve içeriklerin bir arada sunulduğu dijital platformdur. Web siteleri, kullanıcıların bilgi

⁴ Bilge Öztan, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, s. 207-208; Mustafa Dural, *Türk Medeni Hukukunda Gerçek Kişiler*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınevi, İstanbul, 1977, s. 15-16; Ayşenur Şahin Caner, "Kişi Kavramı ve Gerçek Kişiler," *Medeni Hukuk I Başlangıç Kişiler Hukuku*, 3. Baskı, Metin İkizler/ Özlem Tüzüner (Ed.), Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s. 293; Rona Serozan, *Çocuk Hukuku*, 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2000 s. 7.

⁵ Bkz. Antony Mayfield, *What is Social Media*, UK, 2010, p. 14. vd. (https://crmchange.com/uploadedFiles/White_Papers/PDF/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.pdf), (s.e.t. 07.08.2024.); Andreas M. Kaplan / Michael Haenlein. "Users of The World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media", Volume 53, Issue 1, *Business Horizons*, 2010, p. 60; Danah M. Boyd, Nicole B. Ellison, "Social Network Sites: Definition, History, And Scholarship", Volume 13, Issue 1, *Journal of Computer-Mediated Communication*, 2007, p. 221.

⁶ Ralph Gross / Alessandro Acquisti / John Heinz, "Information Revelation and Privacy in Online Social Networks" WPES' 05 Proceedings of the 005 ACM Workshop on Privacy in the Electronic Society, by., 2005 p. 1; Zeynep Tüfekçi, "Can You See Me Now? Audience and Disclosure Regulation in Online Social Network Sites", Volume 28, Issue 1, *Bulletin of Science, Technology & Society*, 2008, s. 22.

⁷ Sinan Sami Akkurt, *Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması*, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2023, s. 102.

almasını, hizmet veya ürün satın almasını, sosyal etkileşimde bulunmasını ve eğlenmesini sağlar. Web siteleri genellikle HTML⁸ (HyperText Markup Language) kullanılarak oluşturulur ve internet tarayıcıları aracılığıyla görüntülenir. Bilgi, hizmet veya ürün sunan çeşitli web siteleri de dijital mecralar arasında yer alır. Haber siteleri, bloglar ve kurumsal web siteleri bu kategoriye girer.⁹

Fotoğraf ve Video Paylaşım Platformları: YouTube, Instagram, Dailymotion, Flickr, Vimeo gibi platformlar, kullanıcıların video içeriklerini izleyebileceği ve kendi oluşturdukları video veya fotoğrafları paylaşabileceği bu içerik hakkında yorum yapabilecekleri mecralardır.¹⁰ Bunlar sosyal medya platformlarının özel bir türü olarak nitelendirilebilir.

Podcast ve Sesli İçerikler: Spotify, Apple Podcasts gibi platformlar, sesli içeriklerin dinlenebileceği dijital mecralardır. Bir web sitesinden ya da bir mobil uygulamadan dinlenebilen genellikle temalı bir serinin parçası olan dijital ses veya video dosyası kaydı podcast¹¹ olarak adlandırılır.

Mobil Uygulamalar: Hem bilgiye erişim hem de çeşitli hizmetler sunan mobil uygulamalar, dijital mecralar arasında önemli bir yere sahiptir. *“Akıllı telefon, tablet bilgisayar ve akıllı saat gibi mobil cihazlarda çalışması için hazırlanmış uygulama yazılımına mobil uygulama”*¹² olarak tanımlanmaktadır.

Online (Çevrimiçi) Oyunlar: İnternet üzerinden oynanan oyunlar ve bu oyunların etrafında oluşan topluluklar da dijital mecralar arasında yer alır. *“Bilgisayar ve bazı taşınabilir çoklu ortam aygıtları ile, bir ya da birden fazla kişinin, internete bağlanarak bilgisayar oyunları oynanması paylaşımına online (çevrimiçi) oyun”*¹³ adı verilmektedir.

E-ticaret Siteleri: İnternet ağı üzerinden mal ve hizmetlerin tanıtım, satış ve dağıtımın yapıldığı platformlardır.¹⁴ Amazon, eBay, Alibaba gibi platformlar online alışveriş yapılabilen dijital mecralardır.

---

⁸ HTML; web sitesinin iskeletini oluşturan yapısal ve görsel tasarımını oluşturan teknolojilerdir. bkz. Douglas A. Downing/ Michael A. Covington/ Melody Mauldin Covington vd., Dictionary of Computer and Internet Terms, Barron's Educational Series, 10th Edition, 2009, China, p.238.

⁹ Downing/ Covington /Mauldin Covington, p.525.

¹⁰ Mine Kaya, “Sosyal Medya ve Sosyal Medyada Üçüncü Kişilerin Kişilik Haklarının İhlali”, C. 119, 2015, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, s. 283; Sinan Sami Akkurt, “Kişilik Hakkının Sosyal Medya Kullanıcıları Tarafından İhlali Halinde Ortaya Çıkacak Ceza Sorumluluğuna Medeni Hukuk Bağlamında Bir Bakış”, C. 25, S. 2, 2017, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 331.

¹¹ Podcast kavramının tanımı için bkz. Downing/ Covington /Mauldin Covington, p.370; (<https://web.archive.org/web/20130617111928/http://dictionary.reference.com/browse/podcast?s=t>) (s.e.t. 21.07.2024); (<https://www.dictionary.com/browse/podcast>), (s.e.t. 21.07.2024).

¹² Mobil Uygulama tanımı için bkz. (https://tr.wikipedia.org/wiki/Mobil_uygulama), (s.e.t. 21.07.2024).

¹³ Çevrimiçi Oyun tanımı için bkz. Downing/ Covington /Mauldin Covington, p.223.

¹⁴ Elektronik Ticaret tanımı için bkz. Downing/ Covington /Mauldin Covington, p.159.

II. DİJİTAL ERGİNLİK KAVRAMINA İLİŞKİN ULUSLARARASI MEVZUAT

A . AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NDE DİJİTAL ERGİNLİK KONUSUNDAKİ DÜZENLEMELER VE SINIRLAMALAR

Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) dijital erginlik (digital maturity) ve dijital içeriklerin düzenlenmesi konularında çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, özellikle çocukların ve gençlerin dijital dünyada korunması, veri gizliliği ve güvenliği gibi konuları kapsamaktadır. Söz konusu düzenlemelerden Çocukların Çevrimiçi Gizliliğini Koruma Yasası (Children's Online Privacy Protection Act–COPPA), Aile Eğitim Hakları ve Gizlilik Yasası (Family Educational Rights and Privacy Act–FERPA) çocukların korunmasına ilişkin düzenlemeleri içerirken, Sağlık Sigortası Taşınabilirliği ve Sorumluluk Yasası (Health Insurance Portability and Accountability Act–HIPAA) kişisel sağlık verilerin nasıl toplanacağını bu verilerin kullanımı ve paylaşımlarına ilişkin düzenlemeleri içermesinin yanı sıra yetişkinlerin ve çocukların dijital dünyada her açıdan korunmasını amaçlamaktadır. Bahsi geçen düzenlemelerin içeriklerine biraz daha ayrıntılı olarak değinmekte özellikle dijital erginlik yaşının ve dijital ergin kişinin yeterliliklerini saptamak bakımından fayda görüyoruz. Bu bağlamda ilk düzenleme olması bakımından öncelikle COPPA'ya değinmek gerekmektedir. COPPA, ABD'de 21 Nisan 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir.¹⁵ Söz konusu düzenleme web siteleri ve çevrimiçi hizmet sağlayıcılarının on üç yaş altı çocukların kişisel bilgilerinin çevrimiçi toplamasını ebeveyn izni alınmasına bağlamaktadır.¹⁶ 2013 yılında önemli değişikliklere uğrayan COPPA'da coğrafi konum verileri, fotoğraflar ve videolar da kişisel veri kavramına dahil edilmiştir. Düzenlemeyi uygulayan kurum olan Federal Ticaret Komisyonu (Federal Trade Commission–FTC) tarafından yeni platformları ve veri türlerini kapsayacak değişiklikler COPPA'ya dâhil edilmiştir.¹⁷ Çocukların verilerini koruyabilmek amacıyla platformlara üyelik süreçlerinde eksiklikler olduğu eleştirileri üzerine, 2015 yılında yaş doğrulama ve onay mekanizmaları ile ilgili güvenilirliği artırmayı amaçlayan ve çocuklara yönelik çevrimiçi sitelerde çocuğun kişisel verisi toplamadan önce ebeveynin iznini almayı gerekli hale getiren düzenlemeler yapılmıştır.¹⁸ Söz konusu düzenlemelere göre, çocuğun çevrimiçi hizmeti kullanmasına izin veren kişinin gerçekten onun ebeveyni olup olmadığını doğrulamak için bir dizi yöntem belirlenmiştir. Bunlardan biri FMVPI (Fare Match to Verified Photo Identification) yani “doğrulanmış

¹⁵ COPPA, (<https://www.ftc.gov/news-events/events/2010/06/protecting-kids-privacy-online-reviewing-coppa-rule>) (s.e.t. 22.06.2024).

¹⁶ Hildred Anderson, “The Guardian of The Digital Era: Assessing the Impact and Challenges of The Children's Online Privacy Protection Act”, Volume 3, Issue 2, 2024, Paradigm Academic Press Law and Economy, p. 7.

¹⁷ COPPA, <https://www.ftc.gov/business-guidance/resources/complying-coppa-frequently-asked-questions> (s.e.t. 07.07.2024).

¹⁸ FTC, (<https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2015/11/ftc-grants-approval-new-coppa-verifiable-parental-consent-method>) (s.e.t.11.07.2024).

fotoğraf kimliğiyle yüz eşleştirme” kullanımındır. FMVPI iki adımlı bir işlemdir. İlk adımda, ebeveyn pasaport veya ehliyet gibi fotoğraflı kimliğinin bir görüntüsünü sisteme yükledikten sonra sistem kimlik belgesinin doğruluğunu çeşitli teknolojiler kullanılarak analiz eder. İkinci adımda ebeveynin telefon veya web kamerası ile çekilmiş kendi fotoğrafı istenir; bu defa fotoğrafın gerçek bir kişiye ait olup olmadığı analiz edilirken fotoğrafı gönderen kişinin kimlikteki kişi olduğunu doğrulamak için yüz tanıma teknolojisi kullanılarak kimlik fotoğrafları karşılaştırılır.¹⁹ Bu süreç şifreleme ve toplanan tüm kişisel bilgilerin derhal silinmesi gibi belirli gizlilik korumalarını da içermektedir. Yaş doğrulama ve ebeveyn onay mekanizmalarının uygulamaya koyulması ile birlikte platformların çocukların kişisel bilgilerinin toplanmasını ve yayılmasını sınırlanmıştır.²⁰

COPPA’nın ebeveyn onayı aşamasından sonra düzenlediği bir diğer alan ise bilgilendirme yükümlülüğüdür. Bu düzenleme, platformun çocuğun kişisel bilgilerinin toplanması, kullanılması veya ifşa edilmesini içermeyen çevrimiçi faaliyetleri hakkında bir ebeveyne gönüllü olarak bildirimde bulunmasını içermektedir. Çocuklardan toplanan kişisel bilgilerin güvenli bir şekilde saklanması, yetkisiz erişime karşı korunması ve bunun yanında verilerin yalnızca belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılmalrı veri güvenliği/toplama kısıtlamaları hususunu düzenleyen bir başka hüküm olarak yer almaktadır. Son olarak; ebeveynlerin, çocuklarının kişisel bilgilerinin silinmesini talep edebilmesi ve bu bilgilerin izinsiz üçüncü kişiler ile paylaşımını kısıtlayan düzenlemeleri içermektedir. COPPA bu yönleri ile çocuğun yaşının küçük olması halinde ebeveyn izni alarak platforma üye olmasını, çocuğun çevrimiçi gizliliğini korumayı ve ebeveynlere çocuklarının kişisel bilgileri üzerinde daha fazla kontrol sağlamayı amaçlamaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri’nde eğitim alan öğrencilerin bilgilerinin gizliliğini sağlamak amacını taşıyan bir diğer düzenleme olan FERPA, öğrencilerin eğitim kayıtlarının gizliliğini korur ve eğitim kurumlarının öğrenci kayıtlarını ebeveyn izni olmadan paylaşmasını kısıtlar.²¹ Bu düzenleme, ebeveynlere çocuklarının eğitim kayıtlarıyla ilgili çeşitli haklar verir. Bu haklar, öğrenci on sekiz yaşına geldiğinde veya liseden daha üst eğitim seviyesinde bir okula gittiğinde öğrenciye aktarılır. Ebeveyn dışında bilgi aktarılan öğrenciler *hak sahibi öğrenci (eligible students)* olarak adlandırılmaktadır. Düzenlemeye göre, ebeveynler veya hak sahibi öğrenciler okul tarafından tutulan kayıtları inceleme hakkına sahip olmanın yanı sıra, kayıtların yanlış veya yanıltıcı olduğunu iddia ediyorsa bunların düzeltilmesini talep etme, düzeltilmemesi halinde ise dava etme hakkına da

¹⁹ FTC, (https://www.ftc.gov/business-guidance/resources/complying-coppa-frequently-asked-questions), (s.e.t. 10.07.2024).

²⁰ Anderson, 6-7.

²¹ **Family Educational Rights and Privacy Act (FERPA)** içeriği için bkz. (https://www2.ed.gov/policy/gen/guid/fpco/ferpa/index.html#:~:text=FERPA%20gives%20parents%20certain%20rights,transferred%20are%20%22eligible%20students.%22), (s.e.t.11.07.2024).

sahiptir.²² Eğitim kurumu öğrenci ile ilgili bir bilgiyi paylaşmadan önce yazılı izin almak durumundadır.

HIPAA ise sağlık bilgileriyle ilgili gizlilik ve güvenlik standartlarını belirlemenin yanında sağlık hizmeti sağlayıcıları ve ilgili kuruluşların, bireylerin sağlık bilgilerini korumasını zorunlu kılmakta;²³ bireylerin sağlık bilgilerinin nasıl kullanıldığını anlama ve kontrol etme haklarına ilişkin standartları belirlemektedir.²⁴ Kişilerin sağlık verilerinin gizli olmasının yanında sağlık hizmet sağlayıcıları, sağlık planları, iş ortaklarının da sağlık verileri ile ilgili olarak düzenleme kapsamına alındığı görülmektedir. Düzenleme, bireyin yetkilendirmesi olmaması halinde bazı kamusal öncelikli amaçlar için veri paylaşımına izin vermektedir. Bahsi geçen kamusal öncelikli konu başlıkları ise; kanunun gerektirdiği haller, halk sağlığı faaliyetleri, istismara ve ihmale veya aile içi şiddete maruz kalanlar, sağlık gözetim faaliyetleri, adli ve idari işlemler, hukukun uygulanması, kimlik tespiti, organ ve doku bağışı, sağlık ve güvenliğe yönelik ciddi bir tehdidi önlemek veya azaltmak, temel devlet görevleri ve iş hukuku kaynaklı tazminatlardır.²⁵

Bahsi geçen düzenlemeler, dijital erginlik seviyesini artırmak, kullanıcıların verilerini korumak, özellikle çocukların dijital dünyada güvende olmasını sağlamak amacıyla uygulanmakta ve dijital platformlar ve hizmet sağlayıcılar için önemli yükümlülükler içermektedir.

B. AVRUPA BİRLİĞİ'NDE DİJİTAL ERGİNLİĞE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE ÖRNEK ÜLKE DÜZENLEMELERİNİN İNCELENMESİ

Avrupa Birliği'nde (AB) dijital çağda çocukların ve gençlerin çevrimiçi korunmasını sağlamak amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeler, Genel Veri Koruma Tüzüğü (General Data Protection Regulation–GDPR), Dijital Hizmetler Yasası (Digital Services Act–DSA) ve Görsel–İşitsel Medya Hizmetleri Direktifi (Audiovisual Media Services Directive–AVMSD)'dir.²⁶ Söz konusu düzenlemeler, dijital erginlik, veri

²² Code of Federal Regulation 34 CFR Part 99, (<https://www.ecfr.gov/current/title-34/subtitle-A/part-99>), (s.e.t. 11.07.2024); Dalia Topelso, Christopher Bavitz/Ritu Gupta/Irina Oberman, “Privacy and Children’s Data – An Overview of the Children’s Online Privacy Protection Act and the Family Educational Rights and Privacy Act”, No 23, 2013, The Berkman Center for Internet & Society Research Publication Series, Cambridge, Massachusetts, p. 2.

²³ Topelso / Bavitz / Gupta / Oberman, pp. 1–18.

²⁴ Wilnellys Moore / Sarah A. Frye, “A Review of the HIPAA, Part 1: History, PHI, and Privacy and Security Rules”, Volume 52, Issue 2, 2019, Journal of Nuclear Medicine Technology, pp. 1–13.

(<https://www.cdc.gov/phlp/php/resources/health-insurance-portability-and-accountability-act-of-1996-hipaa.html>) (s.e.t. 11.07.2024).

²⁵ HIPAA, (<https://www.cdc.gov/phlp/php/resources/health-insurance-portability-and-accountability-act-of-1996-hipaa.html>), (s.e.t. 11.07.2024).

²⁶ Bahsi geçen düzenlemelerin öncesinde de yayınlamış ve uygulanmış başka düzenlemeler mevcuttur. Ancak burada sadece üç düzenlemeden bahsedilecektir.

koruma, içerik düzenleme ve çevrimiçi güvenlik gibi konuları kapsamaktadır.

95/46/EC sayılı Kişisel Nitelikli Verilerin İşlenmesi ve Bu Tür Verilerin Sınırlar Arası Dolaşımında Bireylerin Korunması Hakkında Direktif'in²⁷ (Directive 95/46/EC of The European Parliament and of The Council of 24 October 1995 on The Protection of Individuals With Regard to the processing of Personal Data and on The Free Movement of Such Data) yerini alan GDPR²⁸, AB genelinde veri koruma ve gizlilik haklarını güçlendirmek amacıyla 25 Mayıs 2018'de yürürlüğe girmiştir. Bu Tüzük, çocukların çevrimiçi ortamda korunması için özel düzenlemeler içermektedir.²⁹ GDPR'nin "Çocuğun Bilgi Toplumu Hizmetlerine İlişkin Rızası" başlıklı m. 8'e göre;

1. Madde 6(1)(a)'nın uygulandığı durumlarda, doğrudan bir çocuğa bilgi toplumu hizmetleri sağlanması ile ilgili olarak, çocuğun en az 16 yaşında olması halinde, ilgili çocuğun kişisel verilerinin işlenmesi hukuka uygundur. Çocuğun 16 yaşından küçük olması durumunda, söz konusu işleme faaliyeti, ancak rızanın çocuk üzerinde velayet hakkı bulunan kişi tarafından verilmesi veya onaylanması halinde ve verildiği veya onaylandığı ölçüde hukuka uygundur. Üye devletler, 13 yaşından küçük olmamak kaydıyla, bu amaçlara yönelik olarak kanunla daha küçük bir yaş belirleyebilir.

2. Bu durumlarda, veri sorumlusu mevcut teknolojiyi dikkate alarak rızanın çocuk üzerinde velayet hakkı bulunan kişi tarafından verildiğini veya onaylandığını doğrulamak adına makul çaba sarf eder

3. 1. paragraf, bir çocuğa ilişkin bir sözleşmenin geçerliliği, oluşturulması veya etkisi ile ilgili kurallar gibi üye devletlerin genel sözleşme hukukunu etkilemez."

Söz konusu madde, bilgi toplumu hizmetlerinde³⁰ çocuğun rızası, doğrulama yükümlülüğü ve genel sözleşme hukuku konularını

Zira diğer düzenlemelerin burada anlatılması çalışmanın içeriğini ciddi bir şekilde uzatacaktır. Ancak diğer düzenlemelerin içeriği için bkz. Murat Volkan Dülger, "Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması", C. 1, S. 2, 2019, Yaşar Hukuk Dergisi s. 71–174.

²⁷ OJ L 281, 23.11.1995, p. 31–50, (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31995L0046>), (s.e.t. 27.07.2024).

²⁸ OJ L 119, 4.5.2016, p. 1–88, (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>), (s.e.t. 29.07.2024).

²⁹ Keltie Haley, "Sharenting and the (Potential) Right to Be Forgotten", Volume 95, Issue 3, Article 9, 2020, *Indiana Law Journal*, p. 1016.

³⁰ AB Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde mevcut olan, "Bilgi Toplumu Hizmetleri" tanımı, Avrupa Birliği'nin 2015/1535 sayılı Direktifi'nde belirtilen tanım esas alınarak yapılmaktadır. Bu tanım, GDPR m. 4/25'de yer almaktadır. *Elektronik olarak sağlanan hizmetler, ücret karşılığı sağlanan hizmetler, uzaktan sunulan hizmetler ve bireysel talepler üzerine sağlanan hizmetler bilgi toplu hizmeti olarak kabul edilmektedir.* Bkz. Claudia Sanchez, Andrea Hernandez, The Meaning of The Information Society Services in the E-Commerce Directive. Masteroppgave, University of Oslo, 2005, p. 6.

düzenlemektedir.³¹ Bu kurallar–çalışmanın sonraki kısımlarında örnek ülke incelemelerinde de görüleceği üzere– üye ülkelerin iç hukuklarına doğrudan etki eden düzenlemelerdir.

GPDR'ye göre, çocuğun kişisel verilerinin işlenmesi için on altı yaşından büyük olması gerekmektedir. Ancak, on altı yaşından küçük çocuklar için, çocuk üzerinde velayet hakkı bulunan kişi tarafından rıza verilmesi veya onaylanması durumunda, kişisel verilerin işlenmesi hukuka uygun olacaktır. Çocuğun ilgili hakları veli veya vasi tarafından kullanılacaksa *çocuğun üstün yararı ilkesi* doğrultusunda kullanılmalıdır. Bu düzenleme, çocukların kendi kişisel verilerinin işlenmesinin riskleri ve sonuçları hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları nedeniyle getirilmiştir.³² Üye devletler bu yaş sınırını on üçe kadar düşürebilirler. On üç yaş alt sınırının ise kesin bir sınır olduğunu ifade etmek gerekmektedir.³³ Aynı yaş sınırı çocuğun kişisel verilerinin işlenmesine ilişkin rızanın alınmasında söz konusu olan rıza verme yaşı konusunda da mevcuttur. GPDR'ye göre çocukların verilerinin işlenmesi için verecekleri rızanın geçerli olabilmesi için yaşlarının on altıdan büyük olması gerekmektedir. Ancak, üye devletler bu yaş sınırını on üçe kadar düşürebilir.³⁴ Ayrıca çocuklara verilerinin işlenmesiyle ilgili bilgi verilmeli ve bilginin niteliği onların yaşına ve anlama kapasitelerine uygun olmalıdır. On üç yaşın altındaki çocukların kişisel verilerinin işlenmesi için ise veli veya vasilerinin onayı gereklidir.³⁵ Rıza on altı yaşından büyük ancak on sekiz yaşından küçük bireyden alınıyorsa, bu kişilerin kişisel verilerinin işlenmesinin risklerini ve sonuçlarını anlayabilecek kapasitede olduğu kabul edilmektedir.³⁶ Bu yaş grubundan kişisel verilerin işlenmesi için alınması gereken rıza, herhangi bir yetişkinin rızasında aranan şartlarla aynı olmalıdır. Söz konusu yaş grubundakilerin kişisel verilerinin işlenmesi için yasal temsilcinin rızasının alınması

³¹ Eva Lievens / Valerie Verdoodt, “Looking For Needles in A Haystack: Key Issues Affecting Children’s Rights in The General Data Protection Regulation”, Volume 34, Issue 2, 2018, Computer Law & Security Review, p. 269–278; Paul Lambert, Understanding the New European Data Protection Rules, 1st Edition, Auerbach Publications, New York, 2017, p. 249; Eva Lievens/Carl Vander Maelen, “A Child’s Right to be Forgotten: Letting Go of The Past and Embracing The Future?”, Latin American Law Review, 2019/2, p. 61–79,

³² Canan Erdoğan, Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması (Sosyal Medya Örneği Kapsamında) C. 21, Özel Sayı, 2019, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan, s. 2456; Ayrıca bkz. General Data Protection Regulation (GDPR), It Governance | Green Paper, 2021, Ireland (<https://www.itgovernance.eu/blog/en/how-effective-are-the-gdprs-rules-on-the-age-of-consent>), (s.e.t. 27.07.2024).

³³ Lievens / Verdoodt, 2018, p. 271.

³⁴ Bkz. Michaela Marous, Die Geschäftsfähigkeit Minderjähriger im Datenschutzrecht am Beispiel der Zustimmungserklärung gem. § 4 Z 14 DSGVO, Diss. (Betreuer: PISKA, Christian), Universität Wien 2011; Gülşah Bostancı Bozbayındır, “Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması ve ‘Sharenting’”, C.16, S. 180, 2021, Terazi Hukuk Dergisi, s. 1504.

³⁵ Dülger, s. 111.

³⁶ Murat Uçak, “Kişisel Verilerin Hukuka Uygun İşlenmesinde Çocuğun Rızası”, C. 3, S. 1, 2021, Kişisel Verilerin Korunması Dergisi, s. 57.

gerekmez. Ancak, bilgilendirme sürecinde daha dikkatli olunmalı ve gençlere, kişisel verilerinin işlenmesiyle ilgili süreçler, onların anlayabileceği basit ve net bir dille açıklanmalıdır.³⁷

DSA³⁸, AB’de dijital pazar ve hizmetler için kurallar getiren ve dijital çağın gereksinimlerine yanıt vermeyi amaçlayan bir düzenlemedir.³⁹ Çocukların çevrimiçi güvenliğini sağlamayı amaçlayan hükümler içermektedir. Söz konusu hükümler iki başlık altında ifade edilebilir. Bunlardan ilki çocukların zararlı içeriklere erişimini engellemek için platformların daha sıkı içerik denetimi yapmalarının zorunlu kılınması iken ikincisi yine çocukların güvenliğini sağlamak için platformların güvenli tasarımı ilkelerine uyulmasının zorunlu hale getirilmesidir.

AVMSD⁴⁰, AB’nin medya hizmetleri için düzenlemeler getiren bir direktiftir. Bu direktif, çocukların medya içeriklerinden korunmasına yönelik içerik sınırlamaları ve reklam düzenlemelerine ilişkin hükümler içermektedir. İçerik sınırlamaları çocukların erişimine uygun olmayan zararlı içeriklerin sınırlandırılması veya erişim kontrolleri ile korunmasının sağlanmasını, reklam düzenlemeleri ise çocuklara yönelik reklamlara etik kurallar ve sınırlandırmalar getirmektedir.

1. Fransa’da Dijital Erginlik ve Yasal Düzenlemeler ve Sınırlamalar

Fransa, dijital erginlik ve çocukların internet kullanımına ilişkin konularda AB standartlarına uyumlu düzenlemelere sahip olmanın yanı sıra bazı konularda daha ilerici bir yaklaşıma sahip görünmektedir. Örneğin çocukların dijital mecralarda sahip oldukları profiller üzerinden gelir elde etmeleri konusunda, ebeveynlere sınırlamalar ve yükümlülükler getiren düzenlemeler dikkat çekicidir. 2020 yılında On Altı Yaşından Küçük Çocukların Görüntülerinin Çevrimiçi Platformlarda Ticari Amaçlı İstismarını Düzenlemeyi Amaçlayan Kanun (LOI n° 2020–1266 du visant à encadrer l’exploitation commerciale de l’image d’enfants de moins de seize ans sur les plateformes en ligne) yürürlüğe girmiştir.⁴¹ Bu Kanun, on altı yaşından küçük çocukların sosyal medya platformlarında gelir elde etmelerine ilişkin hususları içermektedir. Düzenlemede birkaç başlık önem arz etmektedir. Bunlardan ilki çocuk influencer’lar⁴² için beyan ve izin

³⁷ Bostancı Bozbayındır, s. 1507.

³⁸ OJ L 277, 27.10.2022, p. 1–102. (<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj>), (s.e.t. 27.07.2024).

³⁹ Bkz. İpek Çevik, “Avrupa Birliği Dijital Hizmetler Yasası’nın Değerlendirmesi”, S. 2, 2023, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, ss. 387–419.

⁴⁰ OJ L 303, 28.11.2018, p. 69–92. (<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj>), (s.e.t. 27.07.2024).

⁴¹ LOI n° 2020–1266 du 19 octobre 2020 visant à encadrer l’exploitation commerciale de l’image d’enfants de moins de seize ans sur les plateformes en ligne (1), (<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000042439054>), (s.e.t. 20.07.2024).

⁴² Çocuk Influencer’lar hakkında daha ayrıntılı bir inceleme için Bkz.; Pınar Aktaş Avci, “Çocuk Influencer’ların Haklarının Korunması”, İnternet Hukukunda

sistemine ilişkindir.⁴³ Düzenlemeye göre, bir sosyal medya platformunda on altı yaşından küçük bir çocuğa ait bir görüntünün kullanılabilmesi için kanuni temsilci tarafından yetkili makama beyanda bulunulması gerekmektedir. İdari onay alınan ve ücretli içerik için verilen izinler kalıcı olmadıkları gibi iptal edilebilir niteliktedir.⁴⁴ İkinci düzenleme ile dijital mecralara çeşitli yükümlülükler getirilmektedir. Buna göre; sosyal medyada yer alan video paylaşım platformlarının, çocuk influencer'ın talebi doğrultusunda yayınlanan içerikleri dijital unutulma hakkı gereğince kaldırma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bir diğer yükümlülük, on altı yaşından küçüklere ilişkin –fiziksel ve manevi bütünlüğe– zarar verici içeriklerin tespitini sağlamak ve küçüklerin görüldüğü içeriklerin ticari amaçlarla işlenmesini engellemektir.⁴⁵

Fransa'da son olarak 07.07.2023 tarihinde LOI n° 2023–566 adlı Kanun⁴⁶ (Çevrimiçi Nefretle Mücadeleyi Amaçlayan Kanun) ile küçüklerin internet ortamında güvenliklerini sağlarken aynı zamanda kullanıcıların mahremiyetlerine de saygı gösteren ve yaş doğrulama sistemini içeren bir düzenleme yürürlüğe girmiştir. Düzenleme sosyal medya platformlarının on beş yaş ve altı kullanıcılar için zorunlu yaş doğrulama sistemleri uygulamasını ve açık ebeveyn izni almasını gerektiren hükümler içermektedir.⁴⁷ Yaş doğrulama sistemleri ve ebeveyn onayı konusu ise gizlilik ihlali meselesini beraberinde getirmektedir. Gizlilik ihlali yapılmadan yaş doğrulama ve ebeveyn onayı alabilmek için geliştirilen bir sistemin henüz tam olarak kullanımının sağlandığı söylenemese de bu konuda bir çalışmanın yapıldığı görülmektedir.⁴⁸ Söz konusu sistem sosyal güvenlik sistemi tarafından sağlanan bir geçit aracılığıyla işleyecek şekilde tasarlanmıştır. Web siteleri yaş doğrulaması gerektirdiğinde, kullanıcıya bir doğrulama talebi gönderecek ve bu talep, doğrulama sağlayıcısı tarafından

---

Çocuğun Korunması ve Mahremiyeti, Bülent Kent/ Münire Kevser Baş/ Mahmut Samar (Ed.), Adalet Yayınevi, 2023, s. 71–97.

⁴³ Proposition de loi n°2519, (https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/textes/115b2519_proposition-loi), (s.e.t. 20.07.2024).

⁴⁴ Proposition de loi n°2519, (https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/textes/115b2519_proposition-loi) (s.e.t. 20.07.2024).

⁴⁵ Çocuk influencerlara ilişkin kanun ile ilgili açıklama için bkz. (<https://www.village-justice.com/articles/enfants-influenceurs-que-prevoit-loi-octobre-2020,37502.html>), (s.e.t. 28.07.2024).

⁴⁶ Loi n° 2023–566 du 7 juillet 2023 visant à instaurer une majorité numérique et à lutter contre la haine en ligne (1), (<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000047799533>), (s.e.t. 20.07.2024).

⁴⁷ Loi No 2024–449 visant à sécuriser et à réguler l'espace numérique, (https://www.senat.fr/basile/visio.do?id=d0150842&idtable=d172203-114375_20%7Cd0150842&_c=m%C3%A9dias&rch=ds&de=20230615&au=20230630&dp=15+jours&radio=dp&aff=72203&tri=p&off=0&afd=ppr&afd=ppl&afd=ajl&afd=cnv), (s.e.t. 21.07.2024).

⁴⁸ Fransa'daki yaş doğrulama sistemi için bkz. (<https://www.telefonica.com/en/communication-room/blog/protection-of-minors-and-online-age-verification-the-case-of-france/>), (s.e.t. 22.07.2024).

işlenecek daha sonra bir grup imzası oluşturulacaktır. Bu süreçte, yetkililer kullanıcının ziyaret etmeye çalıştığı web siteleri hakkında herhangi bir bilgi sahibi olmayacak ve hedef web sitesi, kullanıcıdan yalnızca grup imzasını alacaktır, herhangi bir kişisel veri almayacaktır.⁴⁹ Düzenlemenin eleştirilebilecek kısmı ise kullanılacak bu sistemin başka bir sistem üzerinden kullanılan geçit nedeniyle tamamen anonim olmadığı ve bu nedenle de kullanıcı gizliliği konusunda bazı açıkların var olduğu olabilir. Ancak yine de çocuklar için daha güvenli bir dijital ortam sağlayacağı da açıktır. Kanunun yaş sınırı konusundaki düzenlemelerinde ise öncelikle sosyal ağlara bazı yükümlülükler getirdiği görülmektedir. Şöyle ki; sosyal ağlar on beş yaşından küçüklerin kayıtlarını reddetmek zorundadır. Ayrıca ebeveynlere on beş yaşından küçük çocuklarına ait hesapları askıya alma hakkı tanınmaktadır.⁵⁰ Sosyal medya platformları için kanun koyucunun belirlediği kurallara uygun teknik çözümleri uygulama zorunluluğu bulunmaktadır. Kanunu ihlal eden platform için küresel gelirin yüzde biri kadar bir para cezası da öngörülmektedir.

Fransa'da sosyal ağların kullanımına ilişkin bir diğer yaş sınırı ise on üç olarak karşımıza çıkmaktadır. On üç yaşın altındaki çocuklar için sosyal ağlar yasaklanmıştır. Bahse konu düzenleme ABD'deki düzenlemeler ile uyumlu görünmektedir. On üç yaş sınırının getirilme sebebi ise söz konusu yaşın altındaki çocukların başkaları tarafından çevrimiçi olarak yayımlanan yorumlardan ve diğer içeriklerden (kendilerinin yayımlayabileceği kişisel bilgiler ve fotoğraflar gibi) dolayı savunmasız olmaları ve bunun yanı sıra profillerinin kamuya açık olması nedeniyle kötü niyetli kişilerin eline geçmesini kolaylaştırması olarak gösterilmektedir.⁵¹ Ayrıca on üç-on beş yaş arası çocuklar için artırılmış korumaya yönelik kuralların varlığı söz konusudur.

Sosyal ağlara düzeltme ve silme başvurusu yapılması mümkün olduğu gibi bu başvuruların bir ay içinde sonuçlandırılmaması hâlinde Ulusal Bilişim ve Veri Koruma Özgürlükleri Komisyonu'na (Commission Nationale de l'Informatique et des Libertés-CNIL) itiraz edilebilmesi mümkündür.⁵² CNIL, Fransa'da kişisel verilerin korunması ile ilgili yasaların uygulanmasını denetleyen kurumdur. Bu kapsamda, Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GDPR) gibi Avrupa Birliği düzenlemelerinin Fransa'da uygulanmasını

---

⁴⁹ Bkz.; (<https://www.cnil.fr/fr/mes-demarches/les-droits-pour-maitriser-vos-donnees-personnelles>), (s.e.t. 22.07.2024).

⁵⁰ Bkz. (<https://www.jurist.org/news/2023/06/france-senate-passes-legislation-requiring-age-verification-for-minors-on-social-media/>), (s.e.t. 22.07.2024).

⁵¹ ENFrance, (<https://e-enfance.org/informer/reseaux-sociaux/la-reglementation-sur-les-reseaux-sociaux/>), (s.e.t. 22.07.2024).

⁵² Bkz.; CNIL hakkında (<https://www.cnil.fr/fr/mes-demarches/les-droits-pour-maitriser-vos-donnees-personnelles>), (s.e.t. 22.07.2024); Kimberly A. Houser / W. Gregory Voss, GDPR: The End of Google and Facebook or a New Paradigm in Data Privacy?, Volume 1, Issue 2018, RICH. J.L. & TECH, 1, p. 7.

sağlamak, şikâyetleri incelemek ve denetim görevini yerine getirmek gibi görevleri bulunmaktadır.⁵³

Düzenlemelerin bütününe bakıldığında Fransa'da çocuğun dijital olarak ergin kabul edilebilmesi için farklı yaş sınırları olduğu görülmektedir. Bunlardan ilki on üç yaşına kadar olan grup ikincisi ise on üç ila on beş arasında olan grup ve on beş yaşını dolduranlardır. On üç yaşına kadar çocuklara sosyal ağlar yasaklanmıştır. On üç ila on beş yaş arası için özel koruyucu önlemlerin varlığı söz konusudur. Bunun yanında küçüklerin on beş yaşını doldurulması ile birlikte dijital olarak reşit olarak kabul edildiklerini söylemek mümkün olacaktır.

2. Almanya'da Dijital Erginlik ve Yasal Düzenlemeler ve Sınırlamalar

Almanya'da, küçüklerin çevrimiçi aktivitelerini düzenleyen çeşitli kanunlar ve yönetmelikler bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, çocukların dijital ortamda korunmasını amaçlarken özellikle sosyal medya ve diğer çevrimiçi hizmetlerin kullanımında ebeveyn denetimini de teşvik etmektedir. Bu kapsamda, çocukların kişisel verilerinin işlenmesi sırasında gerekli koruma önlemlerinin alınması zorunlu kılınmaktadır. Almanya'da çocukların dijital ortamda korunmasına ilişkin var olan düzenlemeler, Gençliği Koruma Kanunu (Jugendschutzgesetz–JuSchG) ve Dijital Hizmetler Kanunu (Digitale–Dienste–Gesetz⁵⁴– DDG)'dir⁵⁵. Ayrıca Küçükleri Zararlı Medyadan Koruma Komisyonu (Kommission für Jugendmedienschutz–KJM) adlı gençleri medya içeriklerinden koruma amaçlı bir kurum mevcuttur.

JuSchG⁵⁶ ile gençlerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimlerinin korunması hedeflenmektedir. JuSchG medya ve eğlence içeriklerinin düzenlenmesini, tütün, alkol ve diğer maddelerin satışını, çocukları ve gençleri hedef alan reklam ve pazarlama faaliyetlerini düzenlemektedir.

DDG⁵⁷ Almanya'da daha önce dijital hizmetleri düzenlemek için yürürlükte olan diğer düzenlemeleri de kapsamına alan ve Avrupa

---

⁵³ (<https://www.cnil.fr/fr/mes-demarches/les-droits-pour-maitriser-vos-donnees-personnelles>), (s.e.t. 09.08.2024)

⁵⁴ DDG, Telemediengesetz (TMG–Telemedya Kanunu)'nun yerine 16.05. 2024 yılında yürürlüğe girmiştir. Telemedya Yasası (TMG) yeni Dijital Hizmetler Kanunu'na (DDG) dâhil edilmiştir.

⁵⁵ Gerrit Hornung / Christoph Schnabel, "Data Protection in Germany I: The population census decision and the right to informational self-determination", C. 25, S. 1, Computer Law & Security Report, p. 86.

⁵⁶ Jugendschutzgesetz, (<https://www.gesetze-im-internet.de/juschg/BJNR273000002.html>), (s.e.t. 24.07.2024).

⁵⁷ DDG, (<https://www.gesetze-im-internet.de/ddg/BJNR0950B0024.html>), (s.e.t. 24.07.2024).

Birliği Dijital Hizmetler Yasası'nın⁵⁸ (DSA) tam ve eksiksiz uygulanmasını sağlayabilme amacını gúden bir düzenlemedir.⁵⁹ DDG, küçüklerin çevrimiçi korunmasını düzenleyen m. 28 ile hizmet sağlayıcılarına, hizmetlerini yüksek seviyede gizlilik, güvenlik içinde yerine getirme ve küçüklerin korunması için uygun ve orantılı önlemler alma yükümlülüklerini getirmektedir.⁶⁰ Söz konusu kanun, medya ve eğlence içeriklerini düzenlerken filmler, video oyunları ve diğer görsel-işitsel medya içerikleri için yaş sınırları belirlemekte ve bu içerikleri sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma, içeriklerin çocuklar ve gençler için uygun olup olmadığını tespit etmekte ve zararlı içeriklere erişimi sınırlamaya yardımcı olmaktadır.

KJM⁶¹ gençleri medya içeriklerinden korumak amacıyla kurulmuş bir komisyondur. KJM, medyada düzenleyici otoriteler arasında koordinasyonu sağlar ve gençleri zararlı medya içeriklerinden korumaya yönelik düzenlemeleri denetler. Küçüklerin dijital hizmetleri kullanırken korunmasını sağlayabilmek amacıyla yaş doğrulama sistemlerinin kullanımını kabul eden KJM biyometrik verileri karşılaştırarak kimlik belirlemeyi sağlayan bir tanımlama sürecini onaylayan kararlar vermiştir.⁶² Bu kararların temelinde yaş doğrulama süreçlerinin desteklenmesi bulunmaktadır.

Almanya'da dijital erginlik yaşını GDPR'ye uyumlu olarak on altı olarak belirlenmiştir. GDPR, üye devletlerin kendi sınırları içinde bu yaş sınırını on üç yaşına kadar düşürmelerine izin vermektedir ancak Almanya bu yaş sınırını on altı olarak korumayı tercih etmiştir.

3. Avusturya'da Dijital Erginlik ve Yasal Düzenlemeler ve Sınırlamalar

Avusturya, dijital erginlik yaşını –daha önce incelenen ülke örneklerinden farklı ancak GDPR'nin çizdiği yaş sınırının içinde kalmak kaydıyla– on dört olarak belirlemiştir. GDPR'ye göre, çocukların bilgi toplumu hizmetleri için rıza verebileceği yaş sınırı on altı olarak belirlenmiştir. On dört yaşın altındaki çocuklar için veri işleme faaliyetleri ebeveyn veya vasi iznine tabidir. Avusturya'da dijital erginlik ile ilişkili olarak Avusturya Veri Koruma Yasası (Datenschutzgesetz–DSG) ve Telekomünikasyon Yasası (Telekommunikationsgesetz–TKG) olmak üzere

---

⁵⁸ OJ L 277, 27.10.2022, p. 1–102; Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services and Amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act).

⁵⁹ DDG, (<https://gesetz-digitale-dienste.de/>), (s.e.t. 24.07.2024).

⁶⁰ DDG, (<https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/digitalisierung/digitale-dienste-gesetz-2250526>), (s.e.t. 24.07.2024).

⁶¹ KJM, (<https://www.kjm-online.de/>), (s.e.t. 24.07.2024).

⁶² KJM kararları için bkz. (<https://www.kjm-online.de/themen/technischer-jugendmedienschutz/>)(s.e.t. 24.07.2024), (<https://www.die-medienanstalten.de/ueber-uns/organisation/kjm/>), (s.e.t. 24.07.2024).

iki temel düzenleme mevcuttur.⁶³ Ulusal veri koruma kanunu olan DSG, çocukların kişisel verilerinin işlenmesi ile ilgili özel hükümler içermektedir. Düzenlemeye göre on dört yaşın altındaki çocukların kişisel verilerinin işlenmesi için ebeveyn izni gerekmektedir. TKG ise telekomünikasyon şirketlerinin alması gereken önlemleri düzenlemesinin yanında kullanıcılarının verilerini korumak ve genç kullanıcıların güvenliğini sağlamak için belirli tedbirler almak amacı taşıyan bir kanundur. TKG, küçüklerin verilerinin korunması ve ebeveyn onayına ilişkin hizmet sağlayıcılarının alması gereken önlemleri hüküm altına almaktadır.

C . BİRLEŞİK KRALLIK'TA DİJİTAL ERGİNLİK VE YASAL DÜZENLEMELER VE SINIRLAMALAR

Birleşik Krallık'ta dijital erginlik ve buna ilişkin hukuki düzenlemeler, dijital teknolojilerin geniş kapsamlı kullanımı ve yönetimi ile ilgili hususları kapsamaktadır. Dijital erginlik, dijital teknolojilerin benimsenme ve etkin kullanımı konularında önemli bir kavram olarak kabul edilmektedir. Birleşik Krallıkta dijital erginliğe ilişkin olarak hükümet uygulamaları dijital hizmetler ve veri paylaşımını geliştirmek için çeşitli inisiyatifler ile yürütülmektedir. Birleşik Krallık'ta dijital erginlik ve dijital içeriklerin düzenlenmesi konularında dikkat çeken hükümlere sahip olan Veri Koruma Kanunu 2018 (Data Protection Act 2018–DPA) ve Çevrimiçi Güvenlik Kanunu 2023 (Online Safety Act 2023–OSA) çalışmamızda incelenecektir.

Veri kullanımına ilişkin düzenleme olan DPA, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'ne uyumlu olarak düzenlenmiştir. BREXIT süreci nedeniyle veri kullanımına ilişkin yeni bir kanun yapılıma aşamasındadır ancak yeni düzenleme yürürlüğe girene kadar söz konusu düzenleme yürürlükte kalacaktır.⁶⁴ Birleşik Krallık'ta kişisel verilerin işlenmesi ve korunması için hukuki çerçeveyi sağlayan düzenleme olan DPA⁶⁵, GPDR ile uyumlu bir düzenleme olduğundan bazı hükümler birbirini tamamlamaktadır. Örneğin, bilgi edinme hakkı, erişim hakkı, düzeltme hakkı, unutulma hakkı, veri taşınabilirliği hakkı gibi konularda iki düzenleme önemli ölçüde benzerdir.⁶⁶ Ancak özellikle konumuz ile ilgili olması bakımından çocukların rıza yaşları hakkında farklı düzenlemelerin varlığı da dikkat çekmektedir. GPDR çocuklar için veri işleme izin yaşını on

⁶³ DSG için bkz. (<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001597>),

(s.e.t. 25.07.2024); TKG için bkz. (<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20011678>), (s.e.t. 25.07.2024).

⁶⁴ Birleşik Krallık, Brexit sonrası GDPR'yi güncelleyerek yeni bir düzenleme yapmaktadır. Bu amaçla, **Veri Koruma ve Dijital Bilgi Yasası (Data Protection and Digital Information Bill)** üzerinde çalışılmaktadır. bkz. (<https://bills.parliament.uk/bills/3430>), (s.e.t. 11.07.2024).

⁶⁵ DPA, (<https://www.gov.uk/dataprotection#:~:text=The%20Data%20Protection%20Act%202018%20is%20the%20UK's%20implementation%20of,used%20fairly%2C%20lawfully%20and%20transparently>), (s.e.t. 11.07.2024).

⁶⁶ It Governance Green Paper, The Data Protection Act 2018 – Understanding the basics, A GRC International Group plc subsidiary, United Kingdom 2020, 2.

altı olarak belirlerken DPA 9. kısımda on üç yaşında rıza gösterilebileceğini ifade etmektedir.⁶⁷ DPA, GPDR'ye atıf yaparak yaş sınırını belirlemiştir.

OSA ise Birleşik Krallık'ta çevrimiçi ortamda kullanıcıların ve çocukların güvenliğini artırmayı amaçlayan kapsamlı bir kanundur.⁶⁸ Kanun, sosyal medya şirketleri ve arama hizmetlerine çocukların güvenliğini sağlama konusunda yeni sorumluluklar yüklemektedir. Koruma yaşı, yaş doğrulama araçları ve uygulama–denetim konularında dikkat çeken düzenlemeler içermektedir. OSA, on sekiz yaşın altındaki bireyleri çocuk olarak tanımlarken bu bireylerin çevrimiçi zararlı içeriklerden korunmasını zorunlu kılmaktadır⁶⁹. OSA12. kısımda ise çevrimiçi hizmet sağlayıcılarının çocukları zararlı içeriklerden korumak için yaş doğrulama veya yaş tahmin araçları kullanmaları gerektiği belirtilmiştir. Yaş doğrulama ve yaş tahmin araçlarının nasıl kullanılacağı ve hangi durumlarda gerekli olduğu detaylı bir şekilde açıklanmıştır Söz konusu kısımda kullanıcının çocuk olup olmadığını doğrulamak için beyan, biyometrik tabanlı sistemler, resmi kimlik tanımlayan sistemlerin kullanılması zorunlu kılınmaktadır. Kanunun uygulanmasından ve denetiminden ise Birleşik Krallık İletişim Kurumu (Office of Communications–Ofcom) adlı düzenleyici kurum sorumludur.⁷⁰ Ofcom, hizmet sağlayıcılarının, kanunun gerekliliklerine uymasını sağlamak için rehberlik sunmakta ve uyumsuzluk durumlarında yaptırımlar uygulamaktadır.

D. ÜLKEMİZDE DİJİTAL ERGİNLİĞE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Ülkemizde çocukların çevrimiçi ortamda korunmasını amaçlayan düzenlemeler bulunmaktadır. Ancak mevzuatımızda dijital erginlik kavramının doğrudan düzenlenmediği ve herhangi bir yaş sınırının benimsenmediği görülmektedir. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu⁷¹ (KVKK), bu Kanuna bağlı olarak çıkarılan yönetmelikler ve Türk Medeni Kanunu kapsamındaki genel düzenlemeler çocuğun hukukumuzda dijital

⁶⁷ DPA, (<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/12/section/9/enacted>) (s.e.t. 20.07.2024) ; It Governance Green Paper, 3.

⁶⁸ Only Safety Act: Explainer, (<https://www.gov.uk/government/publications/online-safety-act-explainer/online-safety-act-explainer#age-appropriate-experiences-for-children-online>) (s.e.t. 20.07.2024).

⁶⁹ (<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2023/50/part/3/chapter/2/crossheading/user-services-likely-to-be-accessed-by-children>) (s.e.t. 20.07.2024).

⁷⁰ Ofcom (Office of Communications) 29 Aralık 2003 tarihinde Communications Act 2003 ile kurulmuştur. Birleşik Krallık'ta televizyon, radyo, telekomünikasyon, posta ve çeşitli iletişim hizmetlerini düzenleme ve denetleme yetkisine sahiptir. Ofcom'un temel görevleri arasında rekabeti teşvik etmek, tüketici haklarını korumak ve içerik standartlarını sağlamak yer almaktadır. bkz. (<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/21/part/1>), (s.e.t. 20.07.2024); Childrens and Parents: Media Use and Attitudes Report 2024, (<https://www.ofcom.org.uk/media-use-and-attitudes/media-habits-children/children-and-parents-media-use-and-attitudes-report-2024/>), (s.e.t.20.07.2024).

⁷¹ RG, 07.04.2016, S. 6698.

olarak ergin sayılması için gereken şartlara açıklık getirmek için faydalanılacak mevzuat olacaktır.

Çocuğun çevrimiçi ortamda korunması ve kişisel verilerinin korunması konusunda ilk olarak KVKK'nın içerdiği düzenlemeleri incelemek gerekmektedir. KVKK, ülkemiz açısından kişisel veri kavramının korunması kavramını içeren nispeten yeni bir düzenleme olmasına rağmen çocuğun kişisel verilerine ilişkin –dolayısıyla da dijital erginliğe– ilişkin çıkarım yapılabilecek doğrudan bu konuyu içeren bir hüküm barındırmamaktadır. Ancak yine de KVKK'da var olan hükümler ve TMK'nın ayırt etme gücü, fiil ehliyeti ve rızaya ilişkin hükümlerinin yardımı ile dijital erginlik kavramının hukukumuzdaki karşılığını belirlemeye çalışacağız.

Öncelikle KVKK'da *yaş sınırı* hususunda bir düzenleme olmamasının yanında *çocuk verisi* gibi bir kavramda yer almamaktadır. Kanun koyucu KVKK'da çocuğun korunmasına ilişkin bazı kurallar belirlemiş ancak KVKK bakımından çocukluğun ne zaman başladığı veya sone erdiğine ilişkin bir nitelendirme yapmamıştır. Aslında çocuk kavramının KVKK anlamında belirli bir yaşa indirgenmiş olması gerekli bir düzenlemedir. Böyle bir düzenlemenin varlığı belirli bir yaş grubuna mensup olan çocukların korunması konusuna açıklık getirmenin yanı sıra GPDR kurallarına da uyumlu olacaktır. GPDR'nin belirlemiş olduğu yaş aralığından bir yaş grubunun seçilerek söz konusu grubun korunması için hizmet sağlayıcıları güçlendirilmiş önlemler almaya zorlamak –AB ülkeleri ve ABD örneklerinde olduğu gibi– gerektiği kanaatindeyiz.

KVKK'da *çocuk verisi* kavramı yer almasa da m. 4'te yer alan kişisel verilerin işlenmesinde uyulması gereken “*hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olma, doğru ve gerektiğinde güncel olma, belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme, işledikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma, ilgili mevzuatta öngörülen ve işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme*” ilkelerinin çocukların verileri içinde uygulanması gerekmektedir. Bunun yanında KVKK'nın uygulamasının kontrolünü sağlamak amacıyla kurulan Kişisel Verileri Koruma Kurulu bilgilendirici bir rehber yayınlayarak çocukların kişisel verilerinin korunması için alınması gereken önlemleri düzenlemiştir.⁷² Söz konusu yol gösterici rehberde göre⁷³;

1. “*Ürün ve hizmetlerde çocukların kişisel verilerinin işlenmesi gerekiyorsa, veri işleme faaliyetleri veri minimizasyonu ilkesine uygun şekilde en az seviyede tutulmalıdır.*

2. *Mevcut teknoloji göz önünde bulundurularak çocuğun yaşını doğrulayan sistemler kullanılmalıdır. Örneğin, verilen rızayı kontrol etmek ve yaş doğrulaması yapmak için sadece o yaş grubundaki çocukların cevaplayabileceği sorular sorulabilir ve gerekli durumlarda velayet/vesayet hakkı sahiplerinin doğrulanmış iletişim bilgilerine bilgilendirme ve açık rıza onay metinleri gönderilebilir.*

⁷² KVKK Rehberler, (<https://kvkk.gov.tr/Icerik/2030/Rehberler>), (s.e.t. 30.07.2024).

⁷³ Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması Rehberi, (<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/db0b3f30-c636-4fcb-930a-bf8f2e524de8.pdf>), (s.e.t. 30.07.2024).

3. Çocukların verilerinin işlendiği durumlarda, teknik ve idari tedbirlerin en üst seviyede alınmasına yönelik bir yaklaşım benimsenmelidir.

4. Çocukların haklarını bilmelerini ve kullanabilmelerini sağlayacak uygun politika ve mekanizmalar geliştirilmelidir.

5. Aydınlatma yükümlülüğü kapsamında, kitle çocuklar olduğu için, çocukların algı düzeyine uygun bilgilendirici metinler hazırlanmalı; gerekirse resim, video gibi görsel efektlerle desteklenen daha anlaşılır, sade ve açık bir dil kullanılmalıdır.”

Bahsi geçen rehberde küçüğün çevrimiçi korunması için alınacak önlemler, örneğin; çocuğun korunması amacıyla veri minimizasyonu⁷⁴, yaş doğrulama sistemleri, aydınlatma yükümlülüğü gibi yükümlülükler düzenlenmektedir; fakat herhangi bir yaş sınırından bahsedilmemektedir. Rehberde, yaş doğrulama sistemlerinin kullanılmasından bahsedilmektedir. Bu yöntem çocuğun beyan ettiği yaşta olup olmadığının kontrolü için kullanılan bir yöntemdir. Ancak rehberde yaş doğrulama sisteminin hangi yaş grubu için kullanılacağına ilişkin bir ifade bulunmamaktadır. Bahsi geçen bir diğer unsur olan rıza ise dijital mecrada kullanıcının verilerinin işlenmesine ilişkin onay verildiğinin göstergesi olduğundan önemli bir unsurdur. Rıza kavramı yalnızca bilgilendirici rehberde bahsi geçen bir kavram değildir. KVKK'da da verinin işlenmesine yönelik rızanın ne şekilde alınacağı belirlenmiştir. Rehberde de geçen spesifik olarak belirlenen bir kavram olan açık rıza kavramına değinmeden evvel rıza kavramının açıklanması daha yerinde olacaktır.

Rıza hukukun genel bir ilkesi olarak hukuka uygunluk sebeplerinden biri olarak kabul edilmektedir. Rıza verenin hakkını etkileyen bir eyleme rıza göstermesi eylemi–şartlar dâhilinde⁷⁵ hukuka uygun kılar.⁷⁶ Kişisel verinin korunmasında ise rızanın açık olarak verilmesi gerekmektedir. Açık rıza genel olarak hukuka uygunluk sebebi olan rızadan farklı unsurlar içermelidir.⁷⁷ KVKK m. 3/I, (a) açık rızayı, “Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rıza” şeklinde ifade etmektedir. GDPR m. 4/11 ise veri işleme faaliyetlerini hukuka uygun kılan

⁷⁴ GDPR 5/1-c'ye göre veri minimizasyonu; kişisel verilerin, işleme amaçları açısından yeterli, bu amaçla ilgili ve amacın gerekleri ile sınırlı olmasını ifade etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Hüseyin Murat Develioğlu Avrupa Birliği Genel Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 47; Elif Küzeci, Kişisel Verilerin Korunması, 2. Baskı, Turhan, Ankara, 2010, s. 214–215.

⁷⁵ Akkurt, Sosyal Medya, s. 379 vd,

⁷⁶ Mustafa Dural / Tufan Ögüz, Türk Özel Hukuku – Kişiler Hukuku C. II, 19. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018, s. 151; Jale Akipek / Turgut Akıntürk / Derya Ateş, Türk Medeni Hukuku, C. I – Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku, 14. Baskı, Beta Basım Dağıtım, İstanbul, 2018, s. 401; Mehmet Ayan / Nurşen Ayan, Kişiler Hukuku, 9. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 130–131; Kemal Oğuzman / Özer Seliçi / Saibe Oktay Özdemir, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 17. Baskı Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018, s. 220; Serap Helvacı, Gerçek Kişiler, 7. Baskı, Legal Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 108.

⁷⁷ Sinan Sami Akkurt, Açık Rıza, Pınar Çağlayan Aksoy / Hüseyin Can Aksoy (Ed.), Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış– KVKK Yayınları No. 42, s. 160.

rızayı “veri öznesinin, bir beyanla yahut olumlu bir onaylama eylemiyle özgürce verdiği, kendisine ait kişisel verilerin işlenmesine ilişkin açık muvafakatini ifade eden, belirli bir konuya yönelik (spesifik), bilgilendirmeye dayanan ve isteklerini (onamının çerçevesini) net bir şekilde ortaya koyan rıza” olarak nitelendirmektedir. Söz konusu düzenlemelere göre açık rıza “ilgili kişinin, kişisel verilerinin işlenmesine re’sen ya da veri sorumlusundan gelen talep üzerine verdiği açık ve nitelikli izin”⁷⁸ olarak tanımlanabilir. Bahsi geçen düzenlemeler ışığında rızayı veren kişiyi yetişkin olması halinde, herhangi bir sınırlama söz konusu olmayacaktır. Ancak rızayı verenin çocuk olması durumunda, muhatap olunan kişinin yetişkinden farklı olduğu göz ardı edilmeden, bir çocuğun anlayabileceği türden metinler hazırlanarak rıza vermesi sağlanmalıdır.⁷⁹ KVKK’da çocuk verilerinin işlenmesine ilişkin maddelerde bulunan açık rızanın verilmesinde veli veya vasinin onayının arandığı maddede de GPDR’nin öngördüğü yaş sınırı gibi bir yaş sınırı getirilmemiştir.⁸⁰ Açık rızanın verilmesi konusunda yaş sınırına ilişkin Kişisel Verileri Koruma Kurulu tarafından da henüz bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak KVKK’ya dayanılarak çıkarılan Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik⁸¹ m. 8’de “Çocukların Sağlık Verilerine Erişim” başlığı altında “Ebeveynler, çocuklarına ilişkin sağlık kayıtlarına herhangi bir onaya ihtiyaç duyulmaksızın e–Nabız üzerinden erişebilir. Ayırt etme gücüne sahip çocuklar, sağlık geçmişlerine ebeveynlerinin erişimini e–Nabız üzerinden izne tabi tutabilir. Anne ve babanın boşanması hâlinde velâyet hakkı üzerinde bırakılmayan taraf, çocuk ile velinin faydası gözetilmek suretiyle kişisel verilerin korunması mevzuatına uygun şekilde ve Genel Müdürlükçe belirlenen sınırlar çerçevesinde çocuğa ilişkin sağlık verilerine erişebilir.” denilmek suretiyle, çocukların verilerinin işlenmesi için açık rızanın ebeveynler tarafından verilebileceği hüküm altına alınmaktadır. Fakat burada da bir yaş sınırından bahsedilmemiştir. Kişisel Verileri Koruma Kurulu, çocuğun kişisel sağlık verisinin işlenmesi konusunda verdiği bir kararda⁸² başvurusunun on sekiz yaşının altında olması nedeniyle veri sorumlusuna yaptığı başvuruya cevap

⁷⁸ Akkurt, Açık Rıza, s.161; Göksu Hazar, Erdinç, “Ölçülülük İlkesi ve Açık Rıza Kapsamında Biyometrik Verilerin İşlenmesi”, C. 2, S. 1, 2020, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, s. 1 vd.

⁷⁹ Bahri Öztürk / Elif Altınok Çalışkan, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Genel Değerlendirmeler ve Anayasaya Aykırılık Sorunu”, C. 10, S. 100, 2018, Fasikül Hukuk Dergisi, s.293; Cihan Avcı Braun, “Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza”, C. 15, S. 1, 2018Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 23; Dülger, s. 24.

⁸⁰ Bkz. H. Murat. Develioğlu, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, On İki Levha Yayıncılık İstanbul, 2017, s. 54; M. Macenaite / E. Kosta, “Consent for Processing Children’s Personal Data in The EU: Following in US Footsteps?”, Vol. 26, Issue 2, 2017, Information & Communications Technology Law, p. 146; Serdar Çelikel, “Kişisel Verilerin İşlenmesinde, Açık Rıza Hukuka Uygunluk Nedeninin, 95/46 Sayılı Direktif ve GDPR’la Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”, S. 17, 2021, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, s. 165.

⁸¹ RG, 21.06.2019, S. 30808.

⁸² Kişisel Verileri Koruma Kurulu, K:2020/622, T: 11/08/2020 (<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6816/2020-622>), (s.e.t. 31.07.2024).

verilmemesi üzerine başvuruçunun babasının kurula şikâyetinde bulunması üzerine durumunu incelemiş ve TMK m. 11'e atf yaparak "Kişisel Sağlık Verileri Hakkında Yönetmelik'in (Yönetmelik), "Genel ilke ve esaslar" başlığını taşıyan 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında herkesin, veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili olarak 6698 sayılı Kanunun 11 inci maddesinde yer alan hakları kullanabileceğinin belirtildiği; Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrasında ise ebeveynlerin, çocuklarına ilişkin sağlık kayıtlarına herhangi bir onaya ihtiyaç duymaksızın e-Nabız üzerinden erişebileceği, ayırt etme gücüne sahip çocukların, sağlık geçmişlerine ebeveynlerin erişimini e-Nabız üzerinden izne tabi tutabileceğinin hüküm altına alındığı; mezkûr Yönetmelik hükümleri uyarınca sınırlı ehliyetsizlerin de ayırtım gücüne sahip olmak koşuluyla Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen hakları bizzat kullanabileceği, bunun yanında e-Nabız verilerine erişim hususunda küçük tarafından aksi öngörülmedikçe hem küçüğün hem velisinin yetkili kılındığının anlaşıldığı; anılan düzenlemenin somut olay bakımından kişisel verilerin korunması hakkının nispi kişiye sıkı biçimde bağlı hak olduğu yönündeki değerlendirme ile de uyumlu olduğu; zira her iki durumda da ayırtım gücüne sahip küçüğün söz konusu hakkı bizzat kullanabileceği gibi velisinin de onun adına ve hesabına kullanımına olanak tanıdığı"nı ifade etmiştir. Karardan da anlaşılacağı üzere; kurul, kişisel verilerin korunmasının kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olarak kabul etmiştir.⁸³ Bu nedenle on sekiz yaşından küçük bireylerin, fiil ehliyetine sahip oldukları ölçüde kişisel verileri üzerinde tasarruf edebileceklerini dolayısıyla ilgili karara konu olayda küçüğün yaptığı başvurunun da geçerli kabul edileceği belirtilmiştir. Şikâyetin hem veli hem de küçük yönünden kabulünde etkili olan diğer husus ise küçüğün ve velisinin başvuru konusundaki iradelerinin örtüşmesidir.

Dijital erginlik kavramı ile doğrudan ilgili olan mevzuat hükümlerini incelediğimizde bu konuya ilişkin net bir düzenleme bulunmadığı görülmektedir. Bu nedenle TMK'nın küçüğün yapabileceği hukuki işlemlerin sınırlarını ve türlerini belirleyen düzenlemelerinden yararlanmak gerekeceği kanaatindeyiz.

TMK'nın dijital erginlik ve çocuğun çevrimiçi korunması konularında başvurulacak düzenlemeleri ayırt etme gücü ve fiil ehliyetine ilişkin olan maddeleri olacaktır. Şöyle ki dijital mecrayı kullanan bireyin ayırt etme becerisine ve fiil ehliyetine sahip olup olmadığının tespiti dijital erginliğe etki eden kavramlardır. Yine dijital mecranın kullanımında içeriğe ilişkin verilen rızayı veren kişinin rıza vermeye yetkili olması konusunda da ilgili hükümlere başvurmak gerekecektir.

Dijital mecrayı kullanacak kişinin ayırt etme gücüne sahip olup olmadığını tespit edebilmek için TMK m. 13, fiil ehliyeti bakımından durumunu tespit edebilmek için ise TMK m.10 yol gösterici olacaktır.

TMK m. 13'e göre; "Yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes, bu Kanuna göre ayırt etme gücüne

⁸³ Aynı görüşte bkz. Gamze Turan Başara, "Medeni Hukuk İlişkilerinde Kişisel Verilerin Korunması", Pınar Çağlayan Aksoy / Hüseyin Can Aksoy (Ed.), Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış- KVKK Yayınları No. 42, Arkadaş Basım ve Sanayi, 2023, s. 447.

sahiptir". Ayırt etme gücü, "kişinin fiillerinin neden olduğu hukuki sonuçları önceden anlayabilme ve buna uygun davranabilme yeteneği" olarak tanımlanmaktadır.⁸⁴ Akla uygun davranma yeteneğine sahip olan herkes ayırt etme gücüne sahiptir. TMK m. 13'te sayılan sebeplerden birinin varlığı halinde kişi akla uygun davranma yeteneğini yitirmiş olabilir. Akla uygun davranma yeteneği nispi bir durum olduğu için her somut olay için kişinin akla uygun biçimde davranma yeteneğinin bulunup bulunmadığının araştırılması gerekir.⁸⁵

TMK m. 10 hükmüne göre ise gerçek kişilerde fiil ehliyetine sahip olmak için ayırt etme gücüne sahip olmak, ergin olmak ve kısıtlı olmamak gereklidir. Fiil ehliyeti bakımından gerçek kişiler tam ehliyetliler, tam ehliyetsizler, sınırlı ehliyetsizler ve sınırlı ehliyetliler olarak sınıflandırılmaktadır.⁸⁶

Dijital erginlik, ayırt etme gücüne sahip küçükler için geçerli olan bir kavram olup hukukumuzda ayırt etme gücüne sahip küçükler sınırlı ehliyetsizdirler. Bu bakımdan sınırlı ehliyetsiz kişilerin yapabilecekleri hukuki işlemleri yapabilirler.⁸⁷ Ayırt etme gücüne sahip küçükler bazı yasak işlemler hariç yasal temsilcilerinin rızasıyla tam ehliyetlilerin yaptığı tüm işlemleri yapabilirler. Bazı hukuki işlemleri ise tek başlarına yapabilirler.⁸⁸ Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmada tek başlarına hareket edebilirler.⁸⁹ Kanun koyucu sınırlı ehliyetsizleri korumak amacıyla hukuki işlemlerinin geçerliliğini yasal temsilcilerinin rızasına bağlamıştır.⁹⁰ Sınırlı ehliyetsizlerin korunmaya muhtaç olmadıkları hukuki işlemlerde yasal temsilcilerinin rızası aranmaz.

Mevzuatımızın konuya ilişkin düzenlemeleri incelendiğinde dijital erginlik kavramının sınırlı ehliyetsizlik kavramı ile ilgili olduğunu ifade edebiliriz. Bu nedenle küçüğün internet mecralarında sınırlı ehliyetsizlik yapabileceği işlemleri yapabileceği ve hukuki işleme taraf olması yahut rıza vermesi⁹¹ söz konusu ise bu sıfatla değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Kişisel veri bakımından veri sahibi çocuğun rızasının alınması konusuna değinmek gerekir ise çocuğun rızasının alınması gereken

⁸⁴ Vehbi Umut Erkan / İpek Yücer, Ayırt Eme Gücü, C.60, S.3, 2011, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ss. 485–522.

⁸⁵ Dural / Öğüz, s. 60; Oğuzman / Seliçi / Özdemir, s. 61; A. Şeref Gözübüyük, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 41. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, s. 199; İhsan Erdoğan / A. Dilşad Keskin, Türk Medeni Hukuku (Başlangıç Hükümleri–Kişiler Hukuku) 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 240.

⁸⁶ Dural / Öğüz, s.78; Oğuzman / Seliçi / Özdemir, s. 86; Akipek / Akıntürk / Ateş, s. 303; Hüseyin Hatemi, Kişiler Hukuku, 8. Baskı, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 19.

⁸⁷ Dural / Öğüz, s. 85; Oğuzman / Seliçi / Özdemir, s. 100; Erdoğan / Keskin, s. 255. Akkurt, Açık Rıza, s. 173; Deschenaux, H. / Steinauer, P. – H.: Personnes physiques et tutelle, 4. éd., Berne 2001, No. 587.

⁸⁸ Hatemi, s. 39 vd.

⁸⁹ Hatemi, s. 40.

⁹⁰ Dural / Öğüz, s. 85; Erdoğan / Keskin, s. 257.

⁹¹ Oğuzman / Seliçi / Özdemir, s. 220.

durumlarda genel kural rızayı veli yahut vasinin vermesidir.⁹² Mevzuatımızda dijital erginliğe ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmadığından on sekiz yaş sınırı benimsenecektir.⁹³ Yani on sekiz yaşından küçük olanlar için bu türden işlemlerde rızayı verecek kişi veli ya da vasisidir. Ancak kanaatimizce uluslararası düzenlemelerde de ifade edildiği gibi çocukların on üç yaşından sonra anlama kapasiteleri göz önünde tutularak aydınlatma yapılarak rıza vermeleri hukuka uygun kabul edilmedi.⁹⁴

III. SOSYAL MEDYA MECRALARINDA DİJİTAL ERGİNLİĞE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Sosyal medya kullanımının artmasıyla beraber küçüklerin bu mecralarda kullanıcı olarak görünürlüğü önemli seviyelere ulaşmıştır. Küçüklerin sosyal medya mecralarından birini kullanmak istemeleri halinde, o mecranın kullanıcı sözleşmesine taraf olması gerekmektedir. Sosyal medya mecralarından birkaçını örnek olarak belirleyip kullanıcı sözleşmelerini de göz önünde bulundurarak, küçüklerin dijital erginlik yaşını kaç olarak belirlediklerini tespit etmek gerektiği kanaatindeyiz. Dijital erginlik kavramı bakımından kullanıcı sözleşmeleri incelenecek olan mecralar; YouTube⁹⁵, Facebook⁹⁶, Instagram⁹⁷ ve TikTok⁹⁸ olarak belirlenmiştir. YouTube⁹⁹,

⁹² Çelikel, s. 181.

⁹³ Akkurt, Açık Rıza, s. 174.

⁹⁴ Custers, B / Van Der Hof, S / Schermer, B / Appleby – Arnold, S / Brockdorff, N, “Informed Consent in Social Media Use– The Gap Between User Expectations and EU Personal Data Protection Law”, Volume 10, Issue 4, 2013, Script Ed, p. 435– 445; Houser / Voss, p. 53.

⁹⁵ YouTube, dünya genelinde 2,7 milyar aktif kullanıcıya sahiptir. Bu nedenle Youtube en popüler sosyal medya platformlarından biridir. Ayrıca, YouTube Premium hizmetinin 100 milyon abonesi bulunmaktadır. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bkz. (<https://www.businessofapps.com/data/youtube-statistics/> ve <https://www.demandsage.com/youtube-stats/>), (s.e.t. 28.07.2024).

⁹⁶ Facebook’un 2024 yılı itibarıyla 2,91 milyar aktif kullanıcısı bulunmaktadır. Bu kullanıcıların büyük bir kısmı, Asya-Pasifik bölgesinde bulunmakta olup, dünya çapındaki toplam kullanıcıların %44,63’ünü oluşturmaktadır. Avrupa’da 408 milyon, ABD ve Kanada’da ise 272 milyon kullanıcı bulunmaktadır. Hindistan, 366,85 milyon kullanıcı ile en çok Facebook kullanıcısına sahip olan ülkedir, onu 190,85 milyon kullanıcı ile ABD takip etmektedir. Ayrıca, Facebook, günlük ortalama 33 dakika kullanım süresi ile en çok zaman geçirilen sosyal medya platformudur. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bkz. (<https://www.demandsage.com/youtube-stats/>), (s.e.t. 28.07.2024).

⁹⁷ Instagram, 2023 yılı itibarıyla 2 milyar aylık aktif kullanıcıya sahiptir. Bu sayı tüm internet kullanıcılarının %30,9’una denk gelmektedir. bkz. (<https://www.searchenginejournal.com/instagram-facts/314439/>), (s.e.t. 28.07.2024).

⁹⁸ TikTok; dünya çapında büyük bir kullanıcı kitlesine sahiptir. 2023 yılında TikTok’un toplam kullanıcı sayısı yaklaşık 1,92 milyar olarak kaydedilmiştir ve bu sayının 2027 yılına kadar 2,25 milyara ulaşması beklenmektedir. bkz. (<https://whatsbigdata.com/tiktok-statistics/>), (s.e.t. 28.07.2024).

Facebook¹⁰⁰ Instagram¹⁰¹ ve TiktTok¹⁰²'un kullanıcı sözleşmeleri incelendiğinde görülen en önemli ortak özellik platformların kullanım şartları ve hizmet politikaları gereği dijital reşitlik yaşını genellikle on üç olarak belirlemiş olduklarıdır¹⁰³. Bu yaşın altındaki kullanıcıların söz konusu mecralarda hesap oluşturabilmesi veya içerik paylaşabilmesi için ebeveynlerinin veya vasilerinin onayı gerekmektedir. Ancak bu yaş sınırı ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilir. Avrupa Birliği'nde, bu yaş sınırı GDPR düzenlemeleri doğrultusunda farklılık göstererek on altı yaşa kadar çıkarılabilir. Dolayısıyla, platformların kullanım koşulları, buldukları ülkedeki düzenlemelere uyum sağlamak zorundadır¹⁰⁴.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Erginlik hukukumuzda yaş, evlilik ve mahkeme kararı ile kazanılmaktadır. Dijital mecralarda ergin olarak kabul edilebilmek için bahsi geçen ergin olma hallerinden yaş ile ergin olma hali aranacaktır. Ancak dijital mecrada aranan yaş sınırı hukukumuzdaki on sekiz yaş sınırından daha düşüktür. Ülkemizde mevcut olan hukuki düzenlemelerden herhangi bir yaş sınırı belirlemek mümkün olmasa da AB ve AB üyesi ülkelerde, Birleşik Krallık ve ABD'de konuya ilişkin on sekiz yaş altının dijital olarak ergin kabul edildiği ve bu yaş gruplarının çevrimiçi onay istenen dijital mecralarda geçerli rıza verebilecek durumda oldukları kabul görmektedir. AB'de konuya ilişkin öne çıkan düzenleme olan GPDR'ye göre çocuğun kişisel verilerinin işlenmesi için on altı yaşından büyük olması gerekmektedir. Ancak, on altı yaşından küçük çocuklar için, çocuk üzerinde velayet hakkı bulunan kişi tarafından rıza verilmesi veya onaylanması durumunda, kişisel verilerin işlenmesi hukuka uygun kabul edilmektedir. Çocuğun ilgili hakları veli veya vasi tarafından kullanılacaksa çocuğun üstün yararı ilkesi doğrultusunda kullanılmalıdır. Üye devletlerin bu yaş sınırını on

---

⁹⁹ YouTube Kullanıcı Sözleşmesi için bkz. (https://www.youtube.com/intl/ALL_tr/howyoutubeworks/our-commitments/fostering-child-safety/#child-safety-policies), (s.e.t: 28.07.2024).

¹⁰⁰ Facebook Kullanıcı Sözleşmesi için bkz. (<https://tr-tr.facebook.com/help/581066165581870>), (s.e.t: 28.07.2024).

¹⁰¹ Instagram Kullanıcı Sözleşmesi için bkz. (<https://help.instagram.com/581066165581870>), (s.e.t: 29.07.2024).

¹⁰² TikTok Kullanıcı Sözleşmesi için bkz. (<https://www.tiktok.com/legal/page/row/terms-of-service/tr>), (s.e.t: 28.07.2024).

¹⁰³ Bahsi geçen tüm platformların kullanıcı sözleşmelerinin benzer ifadeler barındırdığı saptanmıştır. Bu nedenle çalışmada her birinden ayrı ayrı bahsederek tekrara düşmemek adına ilgili başlıkta kullanıcı sözleşmelerinin ortak özellikleri belirlenmiştir.

¹⁰⁴ Örneğin, ABD'de YouTube Kids gibi özel uygulamalar, daha küçük çocuklara yönelik içerikler sunmakta ve ebeveyn denetimlerini teşvik etmektedir. Bu nedenle, YouTube'da hesap oluşturmak ve içerik paylaşmak için dijital reşitlik yaşını genellikle on üç olarak kabul edilse de kullanıcıların buldukları ülkenin düzenlemelerine uymaları gerekmektedir.

üç kadar düşürebilecekleri kabul edilmektedir. On üç yaş alt sınırının ise kesin bir sınır olduğunu ifade etmek gerekmektedir.

Bu düzenlemeler doğrultusunda çalışmamızda belirlenen AB üyesi ülkelerin farklı yaş sınırlarını benimsemiş oldukları tespit edilmiştir. Almanya dijital erginlik yaşını GDPR'ye uyumlu olarak on altı olarak belirlerken, Avusturya dijital erginlik yaşını GDPR'nin çizdiği yaş sınırının içinde kalmak kaydıyla on dört olarak belirlemiştir. Fransa hizmet sağlayıcılarına on beş yaşından küçüklerin kayıtlarını reddetmek zorunluluğu yanında on üç yaşından küçüklere sosyal ağları yasaklamaktadır. AB dışı ülke örnekleri olarak incelenen ABD ve Birleşik Krallık ise on üç yaş sınırını benimsemektedir. Farklı yaş gruplarının benimsendiği bu düzenlemelerin ortak özellikleri de bulunmaktadır. Şöyle ki yaş sınırı ister on üç ister on altı olsun bu kişilerin korunmasının gerekliliği kabul görmektedir.

Uluslararası tüm metinlerde on sekiz yaş altı kişilerin sosyal mecralardaki varlığı kabul edilmekte ve bu kişilerin çocuk kabul edilmesinden yola çıkılarak korunmaları için hukuken önlem alındığı görülmektedir. Bu nedenle şunu ifade etmek gerekir ki dijital erginlik genel kabulün aksine, çocuk olarak kabul edilen bir grup için farklı nitelikleri taşıyan bir erginlik türünü kabul ederek bunların nitelikli yöntemler ile korunmasını içeren bir kavramdır. Yaş doğrulama sistemleri kullanılarak ilgili yaş grubunun bilebileceği soruların cevaplandırmasının istemek, veli ya da vasi onayının gerekli olduğu hâllerde veli veya vasinin dijital iletişim adresine onay mailli göndermek yahut yapay zekâdan yardım alınması suretiyle veli veya vasinin kimlik doğrulamasını istemek gibi birçok yöntemin yaşı küçük olan bu grubu koruma amacıyla yapıldığı anlaşılmaktadır.

Dijital ergin olarak kabul edilen çocuğun çevrimiçi bir ortama kayıt olması veya çevrimiçi hizmeti kullanabilmesi için kullanım sözleşmesine taraf olabilmesi için rıza vermesi gerekmektedir. Çocuğun rızası alınırken anlama kapasitesi de göz önünde bulundurularak aydınlatma yapılmalıdır. Tüm bu veriler doğrultusunda daha öncede bahsi geçen ülkeler çok sayıda koruyucu önlem içeren kanuni düzenleme yapmışlardır.

Ülkemiz açısından konuya bakıldığında; kanun koyucunun, çeşitli düzenlemeler yapmış olduğu ancak söz konusu düzenlemelerde dijital erginlik yaşına ilişkin bir hükmün bulunmadığı görülmektedir. Mevcut olan mevzuat içinde KVKK ve erginlik ve ehliyet konusundaki genel düzenlemeleri içeren TMK konuyu açıklarken yol gösterici olmaktadır. KVKK özel olarak çocuğun kişisel verisi kavramını tanımlamasa da kişisel veriler için koyulan kurallardan özellikle m. 4'de yer alan düzenlemeler çocukların verileri için de geçerli ilkelere sahiptir. TMK göre m. 11'de erginlik yaşı olarak düzenlenen on sekiz yaşın doldurulması gerekliliği dijital erginlik için geçerli gibi görünse de gerçekçi olmadığı düşüncesindeyiz. Şöyle ki; daha önce de ifade edildiği gibi on sekiz yaş altı grupların dijital mecralarda varlık gösterdikleri görülmektedir. Bu nedenle dünyadaki gelişmelerden geri kalmamak adına kanunkoyucunun dijital reşitliğe ilişkin bir yaş benimsemesi ve bu yaş grubunun altına koruyucu önlemleri hukukumuzda dâhil etmesi gerekmektedir. Bununla birlikte ülkemizde faaliyet gösteren YouTube, Instagram, FaceBook ve TikTok kullanıcı sözleşmelerinde yaş

sınırı belirlemiştir. Belirlenen yaş sınırları AB düzenlemelerine uygundur. Bu da on sekiz yaşından küçüklerin dijital mecralardaki varlığını ispat etmektedir. Ayırt etme gücüne sahip küçüklerin dijital mecrada bazı hakları bizzat kullanabilmelerini kanunlaştırılmanın- var olan fiili durumun kabul edilmesinin-çocukların çevrimiçi korunması hususuna katkısı olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Akipek J / Akıntürk T / Ateş Karaman D, Türk Medeni Hukuku, C. I, Başlangıç Hükümleri– Kişiler Hukuku,18.Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul, 2022.

Akkurt S S, “Kişilik Hakkının Sosyal Medya Kullanıcıları Tarafından İhlali Halinde Ortaya Çıkacak Cezai Sorumluluğa Medeni Hukuk Bağlamında Bir Bakış”, C. 25, S. 2 ,2017, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 329–373.

Akkurt S S, Sosyal Medyada Gerçekleşen İhlaller Karşısında Kişilik Hakkının Korunması, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2023.

Akkurt S S, “Açık Rıza”, Çağlayan Aksoy P / Aksoy H C (Ed.), Kişisel Verilerin Korunmasına Akademik Bakış– KVKK Yayınları, No.42, Arkadaş Basım ve Sanayi, Ankara, 2023.

Aktaş Avci P, “Çocuk Influencer’ların Haklarının Korunması”, Kent B / Baş M / Samar M (Ed.), İnternet Hukukunda Çocuğun Korunması ve Mahremiyeti, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023, ss. 71–97.

Anderson H, “The Guardian of The Digital Era: Assessing the Impact and Challenges of The Children’s Online Privacy Protection Act”, Paradigm Academic Press Law and Economy, Volume 3, No 2, 2024, pp. 6–10.

Avcı Braun C, “Kişisel Verilerin İşlenmesinde Rıza”, C. 15, S. 1, 2018, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 13–35.

Ayan M / Ayan N, Kişiler Hukuku, 9.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

Bass G / Duepner B, “A Tale of Two Standards: Strengthening HIPAA Security Regulations Using The PCI–DSS.” Health Systems, Volume 4, Issue 2, 2014, pp.111–123.

Boyd D / Ellison N B, “Social Network Sites: Definition, History, And Scholarship”, 2007 Volume 13, Issue 1, Journal of Computer–Mediated Communication, pp. 210–230.

Bostancı Bozbayındır Gülşah, “Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü Çerçevesinde Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması ve ‘Sharenting’”, C. 16, S.180, 2021, Terazi Hukuk Dergisi, ss. 1498–1516.

Caner Şahin, A, Kişi Kavramı ve Gerçek Kişiler, Medeni Hukuk I Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku ed. Metin İkizler ve Özlem Tüzüner, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.

Custers, B / Van Der Hof, S / Schermer B / Appleby A S / Brockdorff N, “Informed Consent in Social Media Use–The Gap Between User Expectations and EU Personal Data Protection Law”, Script Ed, 2013, Volume 10, Issue 4, pp. 435 457.

Çelikel S, “Kişisel Verilerin İşlenmesinde, Açık Rıza Hukuka Uygunluk Nedeninin, 95/46 Sayılı Direktif ve GDPR’la Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”, 2021, S. 17, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, ss. 161–190.

Çevik İ, “Avrupa Birliği Dijital Hizmetler Yasası’nın Değerlendirmesi”, S. 2, Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 2023, ss. 387–419.

Deschenaux, H / Steinauer, P– H.: Personnes physiques et tutelle, 4. éd., Berne 2001.

Develioğlu H M, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Karşılaştırmalı Olarak Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Develioğlu H M, Avrupa Birliği Genel Koruma Tüzüğü Uyarınca Kişisel Verilerin Korunması Hukuku, 1. Baskı, On İki Levha, İstanbul, 2017.

Downing, D / Covington M A/ Covington M M vd., Dictionary of Computer and Internet Terms, Barron’s Educational Series, 10th Edition, 2009, China.

Dural M, Türk Medeni Hukukunda Gerçek Kişiler, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul, 1977.

Dural M / Ögüz, T, Türk Özel Hukuku – Kişiler Hukuku, C. II, 19. Basım, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018.

Dülger Murat Volkan, “Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü Bağlamında Kişisel Verilerin Korunması” C. 1, S. 2, 2019, Yaşar Hukuk Dergisi, ss. 71–174.

Erdinç G H, “Ölçülülük İlkesi ve Açık Rıza Kapsamında Biyometrik Verilerin İşlenmesi”, C. 2, S. 1, 2020, Kişisel Verileri Koruma Dergisi, ss. 1–19.

Erdoğan C, “Çocukların Kişisel Verilerinin Korunması (Sosyal Medya Örneği Kapsamında)”, Cilt 21, Özel Sayı, 2019, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan, ss. 2445–2467.

Erdoğan İ / Keskin A D, Türk Medeni Hukuku (Başlangıç Hükümleri–Kişiler Hukuku) 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2020.

Erkan V U / Yücer İ, Ayırt Eme Gücü, C.60, S.3, 2011, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, ss. 485–522.

Gözübüyük Ş, Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, 41. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2023.

Gross R/ Acquisti, A / Heinz H, “Information Revelation and Privacy in Online Social Networks” WPES ‘05 Proceedings of the 2005 ACM Workshop on Privacy in the Electronic Society, 2005, pp. 1–10.

Haley K, “Sharenting and the (Potential) Right to Be Forgotten”, Indiana Law Journal, Volume 95, Issue 3, Article 9, 2020, pp. 1006–1020.

Hatemi H, Kişiler Hukuku, 8. Baskı, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.

Hornung G / Schnabel C, “Data Protection in Germany I: The Population Census Decision and the Right to Informational Self-Determination”, 2009, Volume 25, Issue 1, Computer Law & Security Report, pp. 84–88.

Houser K A / Voss W G, “GDPR: The End of Google and Facebook or a New Paradigm in Data Privacy?”, 2018, Volume 25, Issue 1, 25 RICH. J.L. & TECH. no. 1, pp. 1–109.

It Governance Green Paper the Data Protection Act 2018 – Understanding the Basics, A GRC International Group Plc Subsidiary, United Kingdom 2020.

Kaplan, Andreas M / Haenlein M, “Users of The World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media”, 2010, Volume 53, Issue 1, Business Horizons, pp. 59–86.

Kaya M, “Sosyal Medya ve Sosyal Medyada Üçüncü Kişilerin Kişilik Haklarının İhlali”, C. 119, 2015, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, ss. 277–306.

Küzeci E, Kişisel Verilerin Korunması, 2. Baskı, Turhan, Ankara, 2010.

Lambert Paul, Understanding the New European Data Protection Rules, 1st Edition Auerbach Publications, New York, 2017.

Lievens E / Vander Maelen C, “A Child’s Right to be Forgotten: Letting Go of The Past and Embracing The Future?”, Latin American Law Review, Volume 2019, Issue 2, pp. 61–79.

Lievens E / Verdoodt V, “Looking for Needles in Haystack: Key Issues Affecting Children’s Rights in the General Data Protection Regulation”, Computer Law & Security Review, Volume 34, Issue 2, 2018, pp. 269–278.

Macenate M / Kosta E, “Consent for Processing Children’s Personal Data in the EU: Following in US Footsteps?”, Information & Communications Technology Law, 2017, Volume 26, Issue 2, pp. 146–197.

Marous M, “Die Geschäftsfähigkeit Minderjähriger im Datenschutzrecht am Beispiel der Zustimmungserklärung gem. § 4 Z 14 DSG, 2011, <https://core.ac.uk/download/pdf/11598931.pdf>

Moore W / Frye S A, “A Review of the HIPAA, Part 1: History, PHI, and Privacy and Security Rules”, *Journal of Nuclear Medicine Technology*, 2019, Vol. 52, Issue 2, pp. 1–13.

Oğuzman M K / Seliçi Ö / Oktay Özdemir S, *Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)*, 17.Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2018.

Öztan B, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, 40. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.

Öztürk B, Altınok Çalışkan E, “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Hakkında Genel Değerlendirmeler ve Anayasaya Aykırılık Sorunu”, 2018, C. 10, S. 100, *Fasikül Hukuk Dergisi*, ss. 277–336.

Sanchez C / Hernandez A, *The Meaning of The Information Society Services in the E–Commerce Directive*. Masteroppgave, University of Oslo, 2005.

Serozan Rona, *Çocuk Hukuku*, 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2000.

Tekben T / Yünlü S, “Erginlerin veya Kısıtlıların Evlat Edinilmesi” 2020, Prof. Dr. Necla Giritlioğlu’na Armağan, ss. 579–583.

Topelso B / Gupta, O / Gaynor M / Duepner, B, “A Tale of Two Standards: Strengthening HIPAA Security Regulations Using the PCI–DSS”, *Health System*, 2015, pp. 111–123.

Topelso D / Bavitz C / Gupta R / Oberman I, “Privacy and Children’s Data – An Overview of the Children’s Online Privacy Protection Act and the Family Educational Rights and Privacy Act”, *The Berkman Center for Internet & Society Research Publication Series*, No. 23, 2013, pp. 1–18.

Tüfekçi Z, “Can You See Me Now? Audience and Disclosure Regulation in Online Social Network Sites”, *Bulletin of Science, Technology & Society*, 2008, Volume 28, Issue 1, pp. 3–91

Uçak M, “Kişisel Verilerin Hukuka Uygun İşlenmesinde Çocuğun Rızası”, C. 3, S. 1, 2021, *Kişisel Verilerin Korunması Dergisi*, ss. 41–60.

Yakışır Ö, “Hak ve Fiil Ehliyeti”, *Medeni Hukuk I Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku*, İkizler M / Tüzüner Ö (Ed.), Adalet Yayınevi, Ankara, 2023.

İnternet Kaynakları

<https://www.ftc.gov/business-guidance/resources/complying-coppa-frequently-asked-questions> (s.e.t. 10.07.2024)

<https://bills.parliament.uk/bills/3430> (s.e.t. 11.07.2024)

https://crmchange.com/uploadedFiles/White_Papers/PDF/What_is_Social_Media_iCrossing_ebook.pdf (s.e.t. 21.07.2024)

<https://e-enfance.org/informer/reseaux-sociaux/la-reglementation-sur-les-reseaux-sociaux/> (s.e.t. 22.07.2024)

<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj> (s.e.t. 27.07.2024)

<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj> (s.e.t. 29.07.2024).

<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj> (s.e.t. 27.07.2024)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A31995L0046> (s.e.t. 27.07.2024)

<https://gesetz-digitale-dienste.de/> (s.e.t. 24.07.2024)

<https://help.instagram.com/581066165581870> (s.e.t. 29.07.2024)

<https://kvkk.gov.tr/Icerik/2030/Rehberler>, (s.e.t. 30.07.2024)

<https://tr-tr.facebook.com/help/581066165581870> (s.e.t. 28.07.2024)
https://tr.wikipedia.org/wiki/Mobil_uygulama, (s.e.t. 21.07.2024)
<https://web.archive.org/web/20130617111928/http://dictionary.reference.com/browse/podcast?s=t> (s.e.t. 21.07.2024)
<https://whatsthebigdata.com/tiktok-statistics/> (s.e.t. 28.07.2024)
https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/textes/115b2519_proposition-loi (s.e.t. 20.07.2024)
https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/textes/115b2519_proposition-loi (s.e.t. 20.07.2024)
<https://www.bundesregierung.de/breg-de/themen/digitalisierung/digitale-dienste-gesetz-2250526> (s.e.t. 24.07.2024)
<https://www.businessofapps.com/data/youtube-statistics/> (s.e.t. 28.07.2024)
<https://www.cdc.gov/phlp/php/resources/health-insurance-portability-and-accountability-act-of-1996-hipaa.html> (s.e.t. 11.07.2024)
<https://www.cdc.gov/phlp/php/resources/health-insurance-portability-and-accountability-act-of-1996-hipaa.html> (s.e.t. 11.07.2024)
<https://www.cnil.fr/fr/mes-demarches/les-droits-pour-maitriser-vos-donnees-personnelles> (s.e.t. 22.07.2024)
<https://www.cnil.fr/fr/mes-demarches/les-droits-pour-maitriser-vos-donnees-personnelles> (s.e.t. 22.07.2024)
<https://www.demandsage.com/youtube-stats/> (s.e.t. 28.07.2024)
<https://www.demandsage.com/youtube-stats/> (s.e.t. 28.07.2024)
<https://www.dictionary.com/browse/podcast>), (s.e.t. 21.07.2024)
<https://www.die-medienanstalten.de/ueber-uns/organisation/kjm/> (s.e.t. 24.07.2024)
<https://www.ecfr.gov/current/title-34/subtitle-A/part-99> (s.e.t. 11.07.2024)
<https://www.ftc.gov/business-guidance/resources/complying-coppa-frequently-asked-questions> (s.e.t. 07.07.2024)
<https://www.ftc.gov/news-events/events/2010/06/protecting-kids-privacy-online-reviewing-coppa-rule> (s.e.t. 22.06.2024)
<https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2015/11/ftc-grants-approval-new-coppa-verifiable-parental-consent-method> (s.e.t.11.07.2024)
<https://www.gesetze-im-internet.de/ddg/BJNR0950B0024.html> (s.e.t. 24.07.2024)
<https://www.gesetze-im-internet.de/juschg/BJNR273000002.html> (s.e.t. 24.07.2024)
<https://www.gov.uk/dataprotection#:~:text=The%20Data%20Protection%20Act%202018%20is%20the%20UK's%20implementation%20of,used%20fairly%2C%20lawfully%20and%20transparently> (s.e.t. 11.07.2024)
<https://www.gov.uk/government/publications/online-safety-act-explainer/online-safety-act-explainer#age-appropriate-experiences-for-children-online> (s.e.t. 20.07.2024)
<https://www.itgovernance.eu/blog/en/how-effective-are-the-gdprs-rules-on-the-age-of-consent> (s.e.t. 27.07.2024)
<https://www.jurist.org/news/2023/06/france-senate-passes-legislation-requiring-age-verification-for-minors-on-social-media/> (s.e.t. 22.07.2024)
<https://www.kjm-online.de/> (s.e.t. 24.07.2024)

<https://www.kjm-online.de/themen/technischer-jugendmedienschutz/> (s.e.t. 24.07.2024)

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6816/2020-622> (s.e.t. 31.07.2024)

<https://www.kvkk.gov.tr/SharedFolderServer/CMSFiles/db0b3f30-c636-4fcb-930a-bf8f2e524de8.pdf> (s.e.t. 30.07.2024)

<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000042439054> (s.e.t. 20.07.2024)

<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000047799533>, (s.e.t. 20.07.2024).

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/21/part/1> (s.e.t. 20.07.2024)

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2018/12/section/9/enacted> (s.e.t. 20.07.2024)

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2023/50/part/3/chapter/2/crossheading/usertouser-services-likely-to-be-accessed-by-children> (s.e.t. 20.07.2024).

<https://www.ofcom.org.uk/media-use-and-attitudes/media-habits-children/children-and-parents-media-use-and-attitudes-report-2024/> (s.e.t.20.07.2024)

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10001597> (s.e.t. 25.07.2024)

<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20011678> (s.e.t. 25.07.2024)

<https://www.searchenginejournal.com/instagram-facts/314439/> (s.e.t. 28.07.2024)

https://www.senat.fr/basile/visio.do?id=d0150842&idtable=d172203-114375_20%7Cd0150842&_c=m%C3%A9dias&rch=ds&de=20230615&au=20230630&dp=15-jours&radio=dp&aff=72203&tri=p&off=0&afd=ppr&afd=ppl&afd=plj&afd=cvn, (s.e.t. 21.07.2024)

<https://www.telefonica.com/en/communication-room/blog/protection-of-minors-and-online-age-verification-the-case-of-france/> (s.e.t. 22.07.2024)

<https://www.tiktok.com/legal/page/row/terms-of-service/tr> (s.e.t: 28.07.2024)

<https://www.village-justice.com/articles/enfants-influenceurs-que-prevoit-loi-octobre-2020,37502.html> (s.e.t. 28.07.2024)

https://www.youtube.com/intl/ALL_tr/howyoutubeworks/our-commitments/fostering-child-safety/#child-safety-policies (s.e.t: 28.07.2024)

<https://www2.ed.gov/policy/gen/guid/fpco/ferpa/index.html#:~:text=FERPA%20gives%20parents%20certain%20rights,transferred%20are%20%22eligible%20students.%22> (s.e.t.11.07.2024)